

Leto XIX. Stev. 48
DIREKTOR »BORBE«
VLAKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠIBL
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska
PRAVICA

BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

DRŽAVNI UDAR V SIRIJI BREZ PRELIVANJA KRVI

Generala Šišaklija strmoglavili

Oblast je prevzel »revolucionarni vojaški komite« — Mustafa Hamdun bo začasno opravil posle predsednika republike

Beirut, 26. febr. (AFP — Reuter) V Siriji so odstaveli predsednika republike Adiba Šišaklija. Ustanovili so »revolucionarni vojaški komite« s poveljnikom mesta Alepa polkovnikom Mustafa Hamdunom na čelu. Dosedanji predsednik sirijske skupščine Mamun Kuzbari bo začasno opravil dolžnosti predsednika republike. Kakor poročajo, nameravajo za predsednika republike postaviti spet Hašima beja Atasija, ki je bil že prej na tem položaju.

General Šišakli je sinoči prispel v Beirut, kjer je obiskal veleposlanstvo Saudove Arabije.

Damask, 26. februarja. Državni udar, s katerim so generala Šišaklija strmoglavili, jo potekel v popolnem miru.

Medtem ko so v Damasku mirno živeli, da si je general Šišakli, potem ko je zavrnil nedavne incidente, utrdil svoj položaj, so večerjara začele po mestu krožiti govorice, da se je alepska garnizija opredelila proti režimu in da so generalu Šišakliju dali rok, da mora v nekaj urah odstopiti in odpotovati iz države. To dejstvo je kmalu potrdil Radio Aleppo, ki je prvi objavil komunikacije vojaškega komiteja. Odleje je celotno sirijsko prebivalstvo, ki je poslušalo poročila Radia Aleppo,

zvedelo, da so se garnizije v Latakiji, Homsu in Hami pridružile temu gibanju.

Medtem ko se častniki damaščanske garnizije sestali, da bi proučili položaj in sprejeli sklepe ter določili svoje stališče. Kaže, da je načelnik generalštaba dobil nalogo, naj obvesti generala Šišaklija, da nanje ne sme računati.

Naposled so ministri in nekateri poslanci, ki so se zvečer sestali v zasebnem stanovanju predsednika republike, le-temu svetovali, naj odstopi, da bi se tako izognili prelivanju krvi.

Ko je spoznal, da so ga vsi zapustili, je general Šišakli sklenil nemudoma zapustiti deželo.

Hkrati je načelnik generalštaba general Šaukat Sukel poslal poslanico.

Pričakujejo, da bo objavljena lista nove vlade

Damask, 26. febr. (AFP) Tukaj je bila danes konferenca voditeljev raznih političnih strank, na katerih so obravnavali novi položaj v deželi. Pričakujejo, da bo kmalu objavljena lista nove začasne sirske vlade, ki naj bi razpisala volitve za ustavodajno skupščino.

Nedavno aretirani politiki izpuščeni

Damask, 26. febr. (AFP). Politične osebnosti, ki so jih aretirali pred odstopom polkovnika Šišaklija, so ponoči izpuščeni.

Med obsednim stanjem, ki so ga uvedli konec minulega meseca, je bilo aretiranih več bivših ministrov, dalje poglavar plemena Druzov, sultan Atraše in vodja nekdanje socialistične stranke Akram el Horani.

Spremembe v avstrijski diplomatski službi

Dunaj, 26. febr. (Tanjug). — Dunajska vlada je izdala uradno poročilo o novih personalnih spremembah v diplomatski službi. Dosedanji avstrijski veleposlanik v Washingtonu dr. Max Löwenthal-Chlumetzky je bil imenovan za veleposlanika v Buenos Airesu namesto veleposlanika Stephana Tauschitza, ki bo prevzel položaj poslanika v Atenah. Veleposlanika Heinricha Schmidta, dosedanjega vodjo diplomatskega predstavništva v Bonnu, so upokojili. Na njegov položaj so imenovali veleposlanika Andriana Rotterja.

Pismo Schumanu

Pariz, 26. febr. (Tanjug). Sindikat Force Ouvrière je poslal državnemu tajniku za zunanje zadeve Mauriceu Schumanu pismo, v katerem ponovno zahteva uveljavljanje zakona o sindikalnih svoboščinah v Maroku.

DELO ODBORA ZA PRORAČUN ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Sprejeti so predlogi proračunov več zveznih ustanov

Odbora za proračun Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev sta zadnja dva dni obravnavala dohodke in izdatke več zveznih ustanov, med drugim izdatke državnega tajništva za zunanje zadeve, dalje dotacije družbenim organizacijam in izdatke ustanov s samostojnim financiranjem.

NAŠA NOVA PREDSTAVNIŠTVA V TUJINI

O proračunu državnega tajništva za zunanje zadeve je govoril na skupnih sejah odborov državni podtajnik dr. Aleš Bebler. Ko je pojasnjeval povečanje tega letošnjega proračuna glede na lanski proračun približno za 105 milijonov, je poudaril, da se je povečal predvsem zato, ker smo vzpostavili nova predstavništva v tujini, kar so zahtevali ne le diplomatski, marveč tudi gospodarski razlogi. Naša država je dobila nova predstavništva v Gradcu, Hamburgu, Pittsburgu Sao Paulu in v Tirani. Razen tega smo, da bi normalizirali odnose z vzhodnoevropskimi deželami, povečali število osebja v naših predstavništvih. Draginja v tujih deželah je tudi vplivala, da so gmojni izdatki naših predstavništev v tujini narasli, čeprav uslužbenecem povprečja plač nismo zvišali.

Potem ko so dobili odgovore na nekaj vprašanj, so člani odbora na ločenih sejah sprejeli proračun državnega tajništva za zunanje zadeve v znesku dinarjev 2.064.970.000.

DOTACIJE MAKEDONIJI IN ČRNI GORI

Med obravnavanjem proračuna Zveznega zavoda za ljudsko zdravje je več članov odbora za proračun Zveznega sveta vprašalo, ali je ta ustanova v sedanjih razmerah svoja dela upravičena. Odbor pa je vendar sprejel proračun zavoda. Dva člana sta glasovala proti temu predlogu, eden pa se je vzdržal. V obeh odborih je bil sprejet tudi osnutek proračuna vrhovne invalidske komisije, toda s pripombo, naj bodo okrajni ljudski odbori, ko potrjujejo pravico do invalidnine, previdnejši kakor doslej. Odbora

sta soglasno sprejela predlog o dotaciji nerazvitema republikama Črni gori in Makedoniji v znesku 6 milijard 343 milijonov dinarjev.

Aleš Bebler

Oba odbora sta večerj obravnavala tudi dotacije družbenim organizacijam, ki znašajo po osnutku proračuna 265.500.000 dinarjev.

SKLEP O ZVISANJU DOTACIJ SPORTNI ZVEZI

Pred odborom Zveznega sveta je predsednik zveze športov Jugoslavije Milijan Neoričič kratko pojasnil stanje v zvezi in prosil naj bi predvideno vsoto 60 milijonov din zvišali na 200 milijonov, da bi lahko zadostili najnujnejšim potrebam pri zgraditvi

športnih objektov, nakupu rekvizitov, itd. Člani obeh odborov so izpricali polno razumevanje za potrebe Sportne zveze Jugoslavije, toda sklep o dodelitvi uprosene vsote so odgodili, dokler Zvezni izvršni svet ne bo predložil naknadnih spreminjavnih predlogov v osnutku proračuna in dokler ne bo sestavljena končna bilanca, da se ugotovi, ali so takšna sredstva na razpolago.

V razpravi o dotaciji društvu za telesno vzgojo Partizanov, ki naša 16 milijonov, je večina članov odbora menila, da je ta vsota preniž in o njej bodo sklepali pozneje.

Obravnavanje zveznega proračuna za leto 1954 končano

Potem ko je bil sprejet osnutek izdatkov državnega tajništva za splošno upravo in proračuna, je bilo končano obravnavanje osnutka Zveznega proračuna za leto 1954 v odboru za proračun Zveznega sveta. Proučevati morajo še dopolnilne predloge Zveznega izvršnega sveta k osnutku proračuna. Te dopolnilne predloge bodo odbori obravnavali na ločenih sejah. Za poročevalca odbora v Zveznem svetu ljudske skupščine za osnutek proračuna je bil izvoljen ljudski poslanec Miroslav Apostolski. Odbor je na popoldanski seji poročeval tudi redigirano besedilo osnutka zakona o proračunih. Za poročevalca o tem zakonskem osnutku je bil izvoljen ljudski poslanec Josip Kolar.

Seja Izvršnega sveta LRS

Ljubljana, 26. februarja. Danes je bila seja Izvršnega sveta LRS pod predsedstvom tov. Borisa Kraigherja.

Izvršni svet je sprejel osnutka zakona o spremembi zakona o razdelitvi LR Slovenije na mesta, okrajde in občine in zakona o spremembi zakona o ljudskih odborih mest in mestnih občin, s katerima se združuje sedanji Mestni ljudski odbor Celje s Celjem-okolico v enoten okraj Celje; mesto Celje pa v bodoče ostane kot mestna občina s posebnimi pravilnicami. S posebnim zakonom o začasnem ljudskem odboru Celje pa je predvidena sestava ljudskega odbora novoslovanega skupnega okraja ter ljudskega odbora mestne občine do izvolitve stalnih organov obeh enot.

Dalje sta bila sprejeta osnutka zakona o skladih za urejanje voda in zakona o skladih za obnovo, gojitve in varstvo gozdov.

Vsi ti zakoni bodo poslani Ljudski skupščini, da o njih razpravlja.

Izvršni svet je nadalje sprejel uredbo o ustanovitvi organizacij in delu Uprave za vodno gospodarstvo LRS, uredbo o ustanovitvi Uprave za gozdarstvo LRS in uredbo o Upravi za investicije LRS.

Zvezna ljudska skupščina se sestane 5. marca

Predsednik Ljudske skupščine je sklical Zvezni svet in Zbor proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine na sejo 5. marca 1954 ob dvanajstih.

Zakonodajna odbora obeh domov Zvezne ljudske skupščine sta sklicana za 13. marec ob sedemnajstih.

Večerja na čast predsednika Tita

Beograd, 26. februarja. Predsednik republike Josip Broz Tito je bil sinoči gost na večerji, ki so jo njemu v čast priredili v dvorani hotela Ravnice Stadion predstavniki tuje tisk: v Jugoslaviji. Med večerjo je predsednik Tito obvestil tuje novinarje o raznih vprašanjih s področja notranje in zunanje politike Jugoslavije, ki so jih zanimala. V imenu tujih novinarjev je predsednika republike pozdravil se mu zahvalil dopisnik Association Pressa g. A. Singlton.

ZASEDANJE BUNDESTAGA

Sprejet vladni predlog o spremembi ustave in uvedbi vojaške obveznosti

Socialni demokrati pravijo, da pomeni uvedba vojaške obveznosti v sedanjem trenutku politično demonstracijo

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) Bonn, 26. februarja. Danes je zahodnonemški Bundestag sprejel osnutek zakona o dopolnitvi ustave Zvezne republike, ki so ga predlagale stranke vladne koalicije. Za spremembo ustave je glasovalo 334, proti pa 144 poslancev. Potreba dvotretjinska večina znaša 325 glasov. Zoper vladni predlog so glasovali vsi navzoči poslanci socialnodemokratske opozicije.

Bistvo te spremembe ustave je v tem, da daje pristojnim zveznim organom pravico izdati zakon o vojaški obveznosti za vse moške, ki so dopolnili 18 let, ter zakon o zaščiti civilnega prebivalstva. S tem so zahodnonemško ustavo tako bistveno spremenili, da je Zahodna Nemčija dobila pravice popolnoma suverene države.

Za takšno spremembo je potrebna soglasnost visokih komisarjev, uvedbo vojaške obveznosti pa bodo lahko praktično uveljavili šele, ko bodo vse države ratificirale sporazum o evropski obrambni skupnosti.

V bonnskih političnih krogih domnevajo, da je bonnska vlada že vnaprej poskrbela, da bodo zavezniški visoki komisarji odobrili današnji skiep Bundestaga, medtem ko socialni demokrati sodijo, da bo francoski visoki komisar dal veto.

Vladna koalicija izhaja iz tega, da je berlinska konferenca pokazala, da si SZ ne želi združene Nemčije, kar je zlasti prišlo do izraza v predlogu Molotova o sistemu evropske varnosti, ki sloni na razdelitvi Nemčije. Dalje, da je Molotov razkril sovrjetske želje in namene, da bi SZ zagospodarila nad vso Evropo.

Potemtakem je edina pot — sodi vladna koalicija — ki Zahodno ostane, krepitev obrambne moči in politika trdne roke, čeprav se je začelo obdobje pogajanj med vesilesami.

Socialni demokrati pa so ponudili, da uvedba vojaške obveznosti v tem trenutku pomeni politično demonstracijo, ki škodi združitvi Nemčije in politiki sporazumevanja sploh.

Fritz Erler, glavni govornik SPD, je dejal, da vidi v spremembi ustave namero vladne koalicije in da bi prek bodočih nemške vojske utegnla ogoziti temeljne demokratične svoboščine v Nemčiji. Hkrati sodi, da je ta sklep parlamenta smrtvorje-

nec, ker baje ne bo moč dobiti odobrenja zahodnih komisarjev in ker evropske obrambne skupnosti ne bodo ostvarili.

R. Vujočić

NOVI DOGODKI V SREDIŠČU POZORNOSTI LONDONSKE JAVNOSTI

Nič navdušenja, da so Nagiba odstavili

Britanski komentariji sodijo, da se je spor v Egiptu začel tisti trenutek, ko je general Nagib začel težiti po tem, da bi postal pravi voditelj

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

London, 26. februarja. Debate v britanskem parlamentu o berlinski konferenci in položaju v Evropi takorekó niso niti zaključili, pa so že novi dogodki daljnosežnega pomena z vso močjo prodrli v središče pozornosti tukajšnje javnosti. Nov pakit — med Turčijo in Pakistanom, padec popularne nacionalne pojave — generala Nagiba, državni udar v Siriji in odkrit nastop arabske države zoper politiko Arabske lige — izjava iraškega ministrskega predsednika, da je njegova država pripravljena priključiti se zvezi Ankara—Karači — vse to so dogodki, ki pričajo, ne glede na to, koliko so drug z drugim povezani, da je Srednji vzhod zašel v obdobje pomembnega dogajanja, ki bo vsekakor imelo daljnosežne posledice tudi za to, sicer nemirno področje v celoti.

Med temi dogodki je seveda padeč generala Nagiba vzbudil največjo pozornost tukajšnje javnosti, ker je povezan z državo Egiptom, s katerim je Velika Britanija odkrito sprta. Naposled gre za osebnost, ki se je doslej pojavljala kot nosilec nacionalnega odpora proti britanskemu vplivu in britanskim pozicijam v Egiptu. Ne moremo reči, da je odstranitev generala Nagiba tu vzbudila hudo presenečenje. V Londonu je bilo tudi poprej slišati glasove, da je njegov položaj negotov. Tako so n. pr. nasprotniki politike naglega sporazuma z Egiptom glede Sueškega prekopa trdili da ni pametno skleniti daljnosežni sporazum z vla-

Kairo, 26. febr. (Reuter). General Nagib je odstopil kot predsednik republike, prav tako pa je zapustil tudi vse ostale položaje. V uradnem poročilu, ki ga je sinoči prebral minister za nacionalno orientacijo major Salah Salem, je rečeno predvsem, da Nagib ni pripadal tajni organizaciji mlajših častnikov, ki ga je pozvala, naj se postavi njej na čelo med zadnjim državnim udarom, in sicer zaradi njegovega ugleda. Dalje je rečeno, da je general Nagib želel zadržati oblast v svojih rokah in da je nedavno, grozeč, da bo odstopil, zahteval nova pooblastila: pravico veta glede vseh sklepov revolucionarnega sveta, imenovanja in povišanja častnikov ter državnih uradnikov. Revolucionarni svet je, je rečeno na koncu, te zahteve odbil, ni se mu pa posrečilo pripraviti generala Nagiba do tega, da bi svoj odstop prekladal.

Novi predsednik egiptovske vlade je polkovnik Gamal Abdel Naser. Večraj ob zori je v državi razglasil pripravno stanje. Polkovnik Naser je star 36 let, generalštabni častnik je in bivši profesor Vojne akademije. V palestinski vojni je dobil vzdevek »faruški tigris« (po kraju, kjer se je bila huda bitka). Odkar so strmoglavili Faruka, je član revolucionarnega sveta, bil je notranji minister (do oktobra 1953) in vse doslej podpredsednik vlade.

Položaj predsednika republike bo, so sporočili, brzkone ostal nezaseden do vzpostavitve »normalnega parlamentarnega življenja«.

do, ki ni trdna. Ti krogi bodo vsekakor dogodke v Egiptu tolmačili kot potrdilo svojega stališča, čeprav je še odprto vprašanje, kako bo odhod generala Nagiba in nastop polkovnika Naserja vplival na trdnost Egipta v sporu z Britanijo.

KDO JE BIL GENERAL NAGIB?

Do večraj, ko so prispelle prve vesti o kairskih dogodkih, so v Londonu, pa tudi po vsem svetu v glavnem sodili, da je bil general Nagib eden izmed najvažnejših voditeljev gibanja, ki se je oprlalo na vojsko in ki je strmoglavilo monarhijo ter Farukov korumpirani režim. Kaže pa, da

je bilo potrebno njegovo strmoglavljenje, da bi lahko zvedeli resnico o njegovi pravi vlogi. Poročila iz Kaira, ki jih tukajšnji tisk smatra za točna, kažejo, da so generala Nagiba dejansko šele v zadnjem hipu vključili v gibanje mladih častnikov egiptovske vojske, katerih pravi organizator in voditelj je bil polkovnik Gamal Abdel Naser.

Spričo svojega ugleda, ki si ga je pridobil v vojni proti Izraelu, je protimonarhistično gibanje potrebovalo generala Nagiba, da bi zapolnil neko vrzel: pomanjkanje ugledne osebnosti, ki bi pred svetom in egiptovskim narodom lahko nastopala kot vo-

ZUNANJI MINISTER KÖPRULÜ O TURŠKI ZUNANJI POLITIKI

SODELOVANJE Z JUGOSLAVIJO JE ČEDALJE PLODNEJŠE

»Srečni bomo, ko bomo pozdravili v Ankari maršala Tita«

Ankara, 26. febr. (Tanjug). — Našemu prijateljstvu z Jugoslavijo pripisujemo velik pomen, ker temelji na globoki iskrenosti in ustreza tudi našim skupnim potrebam po miru in varnosti. Je izjavil zun. minister Köprülü v poročilu, ki ga je podal v narodni skupščini o turški zunanji politiki v zadnjih štirih letih.

ko bomo pozdravili v Ankari maršala Tita, cenjenega voditelja jugoslovanske države, in dvignili na najvišjo stopnjo naše osebne odnose s tem daljnovidnim državnikom. Ko je govoril o ankarskem paktu, je minister Köprülü dejal, da po svetu le-tega čedalje bolj cenijo. »Dali smo dokaze o zgledelem realizmu ter pretvorili v tristransko sodelovanje naše stike z Grčijo in Jugoslavijo, ki so se

obojestransko razvijali zadovoljivo, in jih tako storili učinkovitejše pred skupno nevarnostjo.« Turški minister je zatem poudaril, da bo Turčija nadaljevala napore za razvoj pakta na vseh tloriščih. V zvezi z dejavnostjo Turčije v OZN je minister Köprülü izjavil, da Turčija zvesto in vdano izpolnjuje vse naloge in dolžnosti, ki jih ima do te organizacije. Zatem je poudaril, da so mir, varnost in stabilnost na svetu, osnovna načela turške zunanje politike. Pripomnil je, da je Turčija, vodena od teh načel, tudi pristopila k atlantskemu paktu.

V TOKIU SO USTANOVILI japonsko-jugoslovansko društvo

Na ustanovnem občnem zboru so izvolili upravni odbor

Tokio, februarja. — V Tokiu so ustanovili Društvo za prijateljske stike med Japonsko in Jugoslavijo. Na ustanovnem občnem zboru, ki se ga je na povabilo iniciativnega odbora udeležilo kakih 300 predstavnikov javnega in kulturnega življenja, so izvolili upravni odbor društva, v katerem so predstavniki političnih, gospodarskih in kulturnih krogov. Sredi februarja je bila prva seja upravnega odbora, na kateri se je le-ta konstituiral in za izvršnega direktorja izvolil člana izvršnega komiteja japonske socialno demokratske stranke Ha-

Sklenili so ustanoviti pododbore za industrijska raziskovanja, trgovino in pomorstvo, kmetijstvo, kulturo in umetnost, šport, sindikalna in socialna vprašanja, zdravstveno medicinsko sodelovanje in za publikacije. Društvo bo v Tokiu izdajalo mesečni informativni bilten. Letos bo organiziralo skupinska potovanja v Jugoslavijo v sodelovanju z nekaterimi osrednjimi japonskimi častniki, dalje izmenjavo dokumentarnih in umetniških filmov kakor tudi vrsto predavanj o Jugoslaviji v sodelovanju s poslaništvom FLR Jugoslavije v Tokiu.

Člani upravnega odbora jugoslovansko-japonskega društva. Prvi na desni je izvršni direktor Harudži Tahara, prvi na desni pa podpredsednik Kimura

rudži Taharo. Za podpredsednika so izvolili predsednika rudarske družbe Dova Hidesaburo Kurušima in znanega zgodovinarja ter romanopisca Ki Kimuro.

Nič navdušenja, da so Nagiba odstavili

(Nadaljevanje s 1. strani)

Naser kdaj pa kdaj imel ognjevitje protibritanske govore ter da je »pobudnik gibanja nacionalnega odpora, ki grozi z neposrednimi akcijami.«

»ČEPIC NI TREBA METATI V ZRAK«

Konservativni »Daily Telegraph«, ki je blizu Churchillovi vladi, pa v nasprotju s »Timeso« udrzanostjo in opreznostjo sodi, da »ni treba metati čepic v zrak.« Medtem ko nas je general Nagib tolkel z bičem, pravi časnik, ni dvoma, da nas bo polkovnik Naser tolkel s škorpionji. »Daily Telegraph« poudarja, da se je že razlegel klic, da je »splošni cilj novega režima pregnati imperialiste iz egiptovske domovine« in da je treba besedo »imperialisti« v Londonu prebrati kot »Britanci«.

GLOBLJI VZROKI

Razen tega, da sodi, da je padec generala Nagiba posledica potrebe, da bi »spričo okrepitvega odpora v državi zoper novi režim tudi formalno postavili v ospredje najmočnejšo osebnost gibanja, se pravi polkovnika Naserja«, sodi »Manchester Guardian«, da so dogodki v Egiptu »del sprememb, ki se dogajajo na Srednjem vzhodu«. Časnik pripominja, da je v zadnjem tednu »ameriška politika na Srednjem vzhodu začela postajati plodovitejša. Njeno bistvo je, sodi časnik, v tem, da bi obšli Arabsko ligo in spodbudili ustanovitev bloka Turčija—Pakistan—Irak. »Pripravljenost Iraka, da se priključi Turčiji in Pakistanu, bo hudi udarec za Arabsko ligo, ker bo novi blok, če bo uspeval, njen pomen zmanjšal.«

SKRIVNOST

Se vedno je popolna skrivnost, kaj pomeni prihod polkovnika

Naserja na čelo egiptovske politike v trenutku globoke krize, ki jo preživlja Arabska liga. Vest iz Kaira pravi, da je bil neposreden vzrok za spopad z generalom Nagibom zadnji govor bivšega predsednika egiptovske republike v indonezijskem klubu, v katerem je ostro napadel Pakistan zaradi pakta s Turčijo. Bajje je polkovnik Naser ta govor pred objavo cenzuriral. Iz tega zanimivega dejstva pa tu nihče ne po-

zjema kakih določnejših ukrepov. To je razumljivo.

Kaj bo storil Egipt v novem položaju, v katerem je arabski svet, v položaju, katerega razvoj imajo tu za ugodnega za zahodne velesile, kakšna bo bodoča »arabska politika« sedanje egiptovske vlade — na vse to bo najbrž kmalu odgovoril skrivnostni polkovnik Gamel Abdel Naser.

D. Blagojevič

— Z VSEH STRANI SVETA —

TURCIJA

Komentarji o dogodkih v Egiptu in Siriji

Ankara, 26. febr. (AFP). Politični krogi poudarjajo v komentarjih o dogodkih v Egiptu in Siriji njihov pomen za ti dve državi Arabske lige, ki sta često imeli skupna stališča, ki so jih v Turčiji pogostokrat kritizirali. Ti krogi sodijo, da bi težave v notranji politiki utegnile oteževati vlogo, ki jo je Egipt želel imeti v Arabski ligi.

ZDA

Obisk grškega obrambnega ministra

Washington, 26. febr. (USIS). V začetku marca bo prispel na tritedenski obisk v ZDA grški obrambni minister Kanelopoulos in sicer na povabilo ameriškega obrambnega ministra. Razgovarjal se bo z ameriškim funkcionarji ter si ogledal nekatere vojaške objekte.

Gruberjeva izjava

New York, 26. febr. (AFP). Novi avstrijski veleposlanik v ZDA Karel Gruber je izjavil ob prihodu v New York, da sadi avstrijske konference »vzbujajo nekatere nade za prihodnost«. Veleposlanik Gruber bo v soboto nadaljeval pot v Washington, kjer bo prevzel svoj novi položaj.

VELIKA BRITANIJA

Posvetovanja s Parizom in Washingtonom

London, 26. febr. (AFP). Iz londonskih parlamentarnih krogov je prišla vest, da bodo kmalu izmenjali gladišča s Washingtonom in Parizom glede

FRANCIJA

Protestna stavka učiteljev

Pariz, 26. febr. (Reuters). Učitelji in profesorji iz vse Francije bodo danes imeli dvanajsturno protestno stavko zaradi neugodnih kreditov za pravo.

CILE

Hud požar

Santiago de Chile, 26. febr. (AFP). V predmestju Santiaga de Chile je izbruhnil hud požar. Šest otrok je umrlo v plamenih, uničenih pa je bilo 54 hiš, več sto ljudi pa je ostalo brez strehe nad glavo.

IZRAEL

Vladna deklaracija o dogodkih v Siriji

Jeruzalem, 26. febr. (AFP). Izraelsko zunanje ministrstvo je izdalo naslednjo deklaracijo v zvezi z dogodki v Siriji: »Dogodki v Siriji silijo Izrael, da se postavi na resno stališče. Posledice nasilja, ki se dogajajo v sosedni državi, ki je vedno kazala nezaprano sovravnost nasproti Izraelu, ni moč predvideti in ti dogodki morajo vzbuditi resno vznemirjenost izraelske vlade.«

JAPONSKA

Posvetovanja s predstavniki ZDA

Tokio, 26. febr. (AFP). V ameriškem glavnem poveljstvu v Tokiu je bila konferenca ameriških vojaških predstavnikov ter visokih funkcionar-

DANES PO SVETU DRŽAVNI UDAR V SIRIJI

Zadnji dogodki v Siriji so pokazali, da so nemiri pred mesecem dni bili prvo znamenje vrenja, katerega posledica je bil državni udar v četrtak. Tistega jutra je radijska postaja v Aleppu objavila proglaš polkovnika Mustafe Hamduna, vojaškega poveljnika severnega področja, oboroženim silam, v katerem vse vojaške osebe pozivajo, naj se priključe enotam Severne Sirije v boju zoper režim v Damasku. Proglas so izdali v imenu tako imenovanih svobodnih področij severnih delov Sirije. Z njim so se strinjali tudi vojaški poveljniki iz zahodnega in vzhodnega področja, za-

hlevajoč od generala Sišaklija, naj zapusti Damask, »da bi se izognili prelivanju krvi«. Iz dosedanjih vesti o državnem udaru si še ni mogoče ustvariti popolno sliko glede tega dogajanja, niti o okoliščinah, v katerih je do udara prišlo. Naglica, s katero so udar izvedli, kaže, da so ga docela pripravili. O tem pričajo sočasne akcije v glavnih mestih Aleppu, Homsu, Hami in Latakiji. Pomembno je, da so to mesta, ki so se tudi poprej postavljala po robu Damasku »zaradi centralizacije«. Vest iz Tel Aviva kažejo, da se je

predsedniku Sišakliju upro tudi plemena Druzov, ki živi v planinskih krajih na mejnem področju proti Jordaniji in Izraelu. Predsednik sirske republike Adib Sišakli je pod pritiskom dogodkov odstopil, »da bi se izognil prelivanju krvi in da bi očuval enotnost naroda in vojske«, ter odpotoval v Beirut. Nekateri opazovalci sodijo, da je novi državni udar v Siriji povezan z vprašanjem, kako uresničiti zamisel o veliki Siriji, oziroma zvezi hašemit-

Odstop predsednika Nagiba

Po več ur trajajoči seji egiptovskega revolucionarnega sveta je minister za narodno usmeritev Fahah Salem objavil v četrtke jutraj ostavko generala Nagiba. Vzrok te ostavke je, kakor trdi Salem, v zahtevah generala Nagiba »po novih prerogativah«. General Nagib je bil predsednik republike, vlade, revolucionarnega sveta in vrhovni poveljnik oboroženih sil.

Nagib

Pod grožnjo ostavke pa je zahteval nadaljnja pooblastila: prvič pravico veta na vse odločitve revolucionarnega sveta, pravico do imenovanja in napredovanja častnikov in državnih uslužbencev. Izjavljajoč, da je revo-

lucionarni svet »storil vse, kar je bilo v njegovih moči, da bi se general Nagib počutil kot resnični predsednik republike in vodja revolucije« je Salem navedel, da je revolucionarni svet — po brezuspešnih poskusih, da bi Nagib odstopil od svojih zahtev — zavrnil te zahteve »po katerih naj bi dobila absolutno oblast ena osebnost ter sprejel Nagibov odstop. Hkrati je bil imenovan za novega predsednika vlade polkovnik Gamal Abdel Naser. Iz tega lahko sklepamo, da je sedanja sprememba v Egiptu, kot vse kaže, v bistvu sad notranjih činite-ljev. Toda navzile temu je ta dogodek v središču pozornosti mnogih krogov na svetu. Predvsem (zlasti pa v Britaniji) se sprašujejo, kako bo ta sprememba vplivala na anglo-egiptovske odnose oziroma na bodočnost Sueškega prekopat? Vsekakor še ni moč spregledati posledice spremembe v Kairu in tudi ne zahteti poti, ki jo bo v nadaljnjem razvoju dogodkov ubral revolucionarni svet. Razen sueškega in sudanskega vprašanja oziroma spora z Britanijo so tu še notranja vprašanja, predvsem pa spopad s starimi političnimi voditelji in versko organizacijo »muslimanski bratje«, ki ima navzile temu, da je bila pred kratkim prepovedana, vsekakor še dokajšen vpliv, in boj za utrditev notranje ureditve. In še eno vprašanje: kako bosta sprememba v Egiptu in notranji udar v Siriji vplivala na medsebojne odnose in politiko dežel Arabske lige? M. B.

Sišakli

skih držav »plodnega polmeseča« — Sirije, Jordanije in Iraka. Od 1949 je to četrti udar, vsi dosedanj pa so bili le obdobja boja med pristaši te zamisli (ki jo, trdijo nekateri, podpira britanski vpliv) in pristaši republikanske Sirije. Polkovnik Rusni Zaim je prvi vojaški udar organiziral marca 1949, »da bi zaščitil sirske neodvisnost«. Avgusta istega leta ga je strmoglavil in ubil polkovnik Sami Hinavi. Aman in Bagdad, so pravi pristaši ideje o veliki Siriji, so mu pri tem čestitali. Toda njegov režim je padel s tretjim državnim udarom polkovnika Sišaklija decembra 1949. Ko je prišel na krmilo, je Sišakli izjavil, da bo imel vsak poskus, naperjen zoper republikanski režim v Siriji, za izdajo. Toda s tem zamisel o veliki Siriji in prizadevanje določenih krogov, da bi jo uresničili, ni prenehal biti preča. Zato spričo sedanjega državnega udara tudi spravljajo v zvezo vodjo plemena Druzov sultana El Atrassa (ki je znan po svojih zvezah z Amanom) in predsednika sirske republike za režima polkovnika Hinavija - Hašima el Atasija, ki je tudi pristaš ideje o veliki Siriji. M. Bratič

POZIV ŠPANSKIH SOCIALISTOV spričo Francovih zločinov

Informativni bilten Socialistične internacionale z dne 20. februarja piše, da je Francov režim pred letom dni aretiral več španskih socialistov in sindikalistov. Eden izmed aretiranih, Tomas Centeno je umrl v zaporu zaradi mučenja. Obravnava proti ostalim, ki so bili obtoženi »nezakonite protidržavne dejavnosti«, je 12. februarja t. l. Obsodbe se gibljejo od dve do petnajst let ječe.

Izvršni odbor španske Socialistične stranke in delavski sindikati v izgnanstvu so poslali pred obravnavo poziv sveceni demokratični javnosti, naj takoj začne akcijo in prepreči, da bi Francov režim obsodil španske delavce in patriote, katerih edini zločin je v tem, da so želeli živeti kot svobodni državljani v svoji deželi.

»V tem trenutku, je rečeno v pozivu, ko Franco, ohrabren spri-

čo rehabilitacije po svetu, ki so mu jo nedavno omogočili s sklenitvijo gospodarskih in vojaških pogodb, žali nekatere demokratične sile, obravnava v Madridu (mnoge obravnave so tudi po drugih krajih) pomeni novo žalitev, novo izzivanje svobodnega sveta. Če svobodni svet ne želi postati nezvest svoji najosnovnejši dolžnosti, mora na to izzivanje odgovoriti učinkovito in z največjo odločnostjo.«

BIVANJE POSEBNEGA ODPOSLANCA PREDSEDNIKA TITA V ETIOPIJI IN ERITREJI

Peko Dapčević izročil odlikovanja najvišjim eri re skim predstavnikom

v ponedeljek pa bo odpotoval v Kairo

Asmara, 26. febr. (Tanjug). Posebni odposlanec predsednika FLRJ maršala Tita generalni polkovnik Peko Dapčević je izročil v Asmari Red jugoslovanske zastave predstavniku etipskega cesarja v Eritreji in predsedniku vlade. Pred odhodom iz Addis Abebe je etipski cesar obdaril generala Dapčevića s ščitom in kopjem, okrašenima s zlatom, ter s sliko s podpisom. Vzdolž vse poti od Addis Abebe do Asmare so generala Dapčevića pozdravili najvišji predstavniki oblasti, ljudstvo, šolarji in častne straže. To tridnevno

potovanje je pokazalo, na kako prisrčen in prijateljski sprejem ne samo pri najvišjih etipskih oblasteh, marveč tudi pri ostalem prebivalstvu je naletel posebni odposlanec maršala Tita.

V čast generalnega polkovnika Dapčevića so priredili v Asmari sprejem, ki so se ga udeležile najvišje osebnosti Eritreje, ki je zdaj s federacijo povezana z Etiopijo.

General Dapčević bo odpotoval v pristanišče Masaua, od tod na kraj bitke pri Adui, v ponedeljek pa bo odpotoval v Kairo.

Haile Selasije sprejema Peka Dapčevića

IZ OSNUTKA DRUŽBENEGA PLANA LR SLOVENIJE

Skupni republiški izdatki Slovenije bodo letos znašali 11 in pol milijarde dinarjev

Nad 5 milijarde je predvidenih za gospodarsko pomoč in dotacije nerazvitim okrajem

Po predlogu družbenega plana LR Slovenije bodo letos znašali skupni republiški izdatki Slovenije 11 milijard 530 milijonov din, kar predstavlja 8,8% narodnega dohodka Slovenije. Od teh izdatkov naj bi odpadlo:

1. na proračun za republiško upravo (zdravstvo, prosveto, kulturo, sodstvo, promet in administracijo) 5194 milijonov din ali 44,8%.

2. na izdatke za gospodarsko pomoč in dotacije nerazvitim okrajem 3014 milijonov din ali 26,3%, in sicer za gospodarsko pomoč Dolenjski, Kočevski in Primorski 2140 milijonov in za poravnavo proračunskih primanjkljajev nerazvitih okrajev 874 milijonov (Črnomelj 132 milijonov, Gorica 19, Kočevje 103, Ljutomer 64, Murska Sobota 126, Novo mesto 123, Postojna 93, Sežana 145 in Tolmin 69 milijonov).

3. na izdatke za proračunske investicije in republiški kreditni sklad 3322 milijonov (proračunske investicije 2500 milijonov in republiški kreditni sklad za investicije 822 milijonov). Proračunske investicije v višini 2500 milijonov din so po predlogu razdeljene takole: za Ljudsko skupščino LR Slovenije 400 milijonov, za zdravstvo 1000 milijonov, za prosveto 600 milijonov in za ostalo 500 milijonov.

Davek od dobička predstavlja več kakor polovico dohodka

Med dohodki LR Slovenije predstavlja po predlogu družbenega plana največjo postavko davek od dobička gospodarskih organizacij, ki zajema 20% dobička teh organizacij (zvezni da-

vek na dobiček znaša 40%). Iz tega davka bo republika prejela 6688 milijonov din, to je 58% vseh dohodkov.

Nadaljnji dohodek je prispevek gospodarsko močnih okrajev in mest za gospodarsko pomoč Dolenjski, Kočevski in Primorski v višini 2140 milijonov dinarjev. V ta namen se ustanovi poseben sklad, kamor bodo plačevali prispevke okraj in mesta z razvitim gospodarstvom, katerih skupni dohodki presegajo letno 5500 din na enega prebivalca, in sicer po posebni lestvici. Okraj, ki prejema republiško dotacijo za izravnavo proračunskih izdatkov, tega prispevka ne bodo plačevali.

Temeljni dohodninski davek je predlagan v višini 6% davčne osnove, dal pa bo skupaj 943 milijonov dinarjev (815 milijonov dinarjev od dohodka kmečkega prebivalstva in 128 milijonov od dohodka samostojnih poklicev in premoženja), medtem ko naj dopolnilna dohodnina pripada okrajem.

Delež republike od prometnega davka bi dal 1707 milijonov. Predlog zveznega družbenega plana namreč prepušča republikam 5% prometnega davka, ki ga plačujejo podjetja, in ves prometni davek, ki ga plačajo združne organizacije in zasebniki. Od tega dohodka bi po predlogu družbenega plana pridržala republika za poravnavo svojih izdatkov 4% prometnega davka, ki ga plačajo podjetja, in polovico prometnega davka, ki ga plačajo združne organizacije in zasebniki, medtem ko bi pripadalo okrajem 1% prometnega davka podjetij in druga polovica pro-

metnega davka združnih organizacij in zasebnikov.

Vodnogospodarski sklad in sklad za povzdigo gozdov
Ločeno od navedenih dohodkov in izdatkov LR Slovenije določa predlog družbenega plana poseben vodnogospodarski sklad v višini 600 milijonov din, od katerega bi se porabilo 120 milijonov za vzdrževanje regulacij

in nove regulacije in 100 milijonov za regulacijo Cabranke. Sklad za povzdigo gozdov pa bo znašal 700 milijonov. Od tega sklada naj se porabi za dotacije okrajnim skladom za povzdigo gozdov 180 milijonov, za pogozdovanje Krasa 70 milijonov, za vzgojo topolovih in vrbovih nasadov 20 milijonov in kot prispevek za gradnjo gozdarskega inštituta 50 milijonov.

Zenica predlaga nov način formiranja plačnega sklada

Zenica, 19. februarja. Po daljših pripravah je bil predsinodnim v Zenici na sestanku predstavnikov političnih organizacij, Mestnega in okrajnega odbora ter najuglednejših ekonomistov in strokovnjakov dokončno sestavljen in sprejet osnutek novega načina plačnega sklada in njegove razdelitve v gospodarstvu na podlagi plač iz minulega leta. Ta osnutek naj bi veljal za vso državo. Poslali ga bodo takoj Zvezni in republiški skupščini, s potrebnimi gospodarskimi pojasnili.

Osnutek je sad proučevanja več uglednih političnih delavcev, ekonomistov in strokovnjakov iz tega podjetja. Sestavili so ga na podlagi izkušenj o uporabi dosejanega plačnega sistema v Zenici in vzporednih gospodarskih analiz novih planskih instrumentov ter po novem predlogu Zenice, železarnice, premogovnika in »Konstruktorja«. Te analize kažejo, da bi uveljavljanje predlaganega plačnega sistema sprožilo mnoga zelo težavna vprašanja v gospodarstvu. V praktični uporabi novi plačni sistem, kakor so predsinodnim poudarili, zapostavlja delovno storilnost in omogoča podjetjem, da dosejajo večji dobiček ne po zaslugi kolektivov, marveč drugih okoliščin, največ pa zaradi neurejenega trga.

V osnutku novega načina formiranja plačnega sklada ter njegove razdelitve v gospodarstvu na podlagi povprečnih plač iz lanskega leta pa bi bilo težiče, kakor predlaga Zenica, na vzpodbujanju podjetij k povečanju delovne storilnosti in razvijanju ostalih elementov, ki zagotavljajo povečanje proizvodnje.

Prva turbina hidrocentrale na Uni bo kmalu začela obratovati

Banja Luka, 26. februarja. Te dni bo začela za poskušnje obratovati prva turbina hidrocentrale slapov Une na Bihaču. Ostale tri turbine bodo začele obratovati v prihodnjih mesecih. Strojne in ostale naprave za to električno so izdelali delovni kolektivi Litostroja in Rade Končar. Montiranje prve turbine bo v kratkem končano.

Glavna prednost novega predloga je, kakor pravijo njegovi avtorji, v tem, da ima potrebne instrumente, da bo, če podjetje preseže ali ne doseže planirane proizvodnje, zaslužek sorazmerno večji ali manjši za ves kolektiv. S tem hočejo doseči, da bi vsak delavec po storjenem delu vedel, koliko zasluži, da bi bil zainteresiran na povečanju delovne storilnosti in da bi se tako sorazmerno njegov zaslužek povečal.

Koliko je ta predlog točen in upravičen, bo pokazala razprava o njem. Lj. M.

Osnutek družbenega plana LRS predvideva uvedbo kontingentov za sečnjo lesa

Tako bomo omejili sečnjo in očuvali naše gozdno bogastvo

Da se zmanjša sečnja in doseže čim racionalnejše izkoriščanje lesa, je Ljudska skupščina LRS lani sprejela zakon o gozdovih, zaostreni pa so bili tudi predpisi o obveznem odkazilu za sečnjo in o zmanjšanju števila vencičank. Hkrati smo začeli reorganizacijo gozdarske službe v smeri povečanja kontrole in razširili obseg gojitvenih del. Omejitve sečnje je bila uspešna v državnem sektorju, manj pa v privatnem (ki obsega 65% gozdov Slovenije), to pa zaradi slabega izvajanja določb zakona o gozdovih in ostalih predpisov. Preveliko sečnjo v zasebnem sektorju je pospeševal tudi neorganiziran nastop podjetij, ki so odkupovala les po pretiranih cenah.

Da se prepreči prekomerna sečnja in hkrati zagotovijo minimalne količine lesa za industrijo, določa predlog družbenega plana LR Slovenije za letošnje leto kontingente za sečnjo, in sicer za posamezna območja ljudskih odborov in za posamezne sortimente.

SEČNJO MORAMO ZNIZATI IZPOD KOLIČINE LETNEGA PRIRASTKA

Glavni pogoj za ozdravljenje naših gozdov, ki so izčrpani in dajejo zaradi tega le majhen prirastek, je znižanje sečnje pod količino letnega prirastka.

V državnem sektorju se bo letna sečnja že znižala pod količino prirastka za 6%, v zasebnem sektorju pa bo še presegala prirastek za 45%. Težiče zmanjšanja sečnje se mora prihodnja

leta prenesti predvsem na lokalno potrošnjo, kar pa bo terjalo mnogo naporov. Uspeh bo odvisen od tega, ali bomo obvladali sečnjo v nedržavnih gozdovih. Po načrtu moramo do leta 1961 doseči, da se bo tudi sečnja v nedržavnih gozdovih zmanjšala pod količino prirastka. Glede na omejitve sečnje v gozdovih se bo verjetno še bolj povečal pritisk na sečnjo lesa iz negozdnih tal. Zato bo treba še letos razširiti omejitve sečnje tudi na sečnjo gozdnega drevja na negozdnih površinah.

KRITIČNA PRESKRBA S CELULOZNI IN JAMSKIM LESOM

Letos se pojavljata kot kritična sortimenta v industrijski potrošnji jamski in celulozni les. Jamskega lesa potrebujemo v Sloveniji okrog 150.000 kubičnih metrov. Potrošnja celuloznega lesa je prav tolikšna s perspektivo, da se bo po letu 1955 glede na potrebe nove tovarne rotopapirja povečala na 180.000 kubičnih metrov. Treba bo omejiti tesanje mehkega lesa, žaganje hlodov pod določenim premerom, obratovanje žag vencičank in zastarelih polnojarmenikov in porabo mehkega tehničnega lesa za kurjavo.

KONTINGENTI ZA IZKORIŠČANJE GOZDOV

Po predlogu družbenega plana, naj se uvedejo naslednji kontin-

genti za izkoriščanje gozdov:

1. v gozdovih splošnega ljudskega premoženja pod upravo okrajnih ljudskih odborov 642.000 kubičnih metrov (razdeljeno na območja gozdnih gospodarstev); od te količine naj odpade 606.000 kubičnih metrov na industrijsko potrošnjo iz obveznostjo izdelave 57.000 kubičnih metrov jamskega in 61.000 kubičnih metrov celuloznega lesa iglavcev.

2. v ostalih gozdovih 1.612.600 kubičnih metrov (razdeljeno po okrajih); od te količine naj odpade 308.400 m³ na industrijsko potrošnjo; 97.100 m³ na lokalno potrošnjo in 1.207.100 kub. metrov na lastno potrošnjo; tudi tu velja obveznost izdelave 63.230 kubičnih metrov jamskega in 69.000 kubičnih metrov celuloznega lesa iglavcev.

Celotni kontingent znaša torej 2.254.000 kubičnih metrov in predstavlja maksimum sečnje. Obveznost izdelave 122.230 kub. metrov jamskega in 130.000 kub. metrov celuloznega lesa naj bo minimalna.

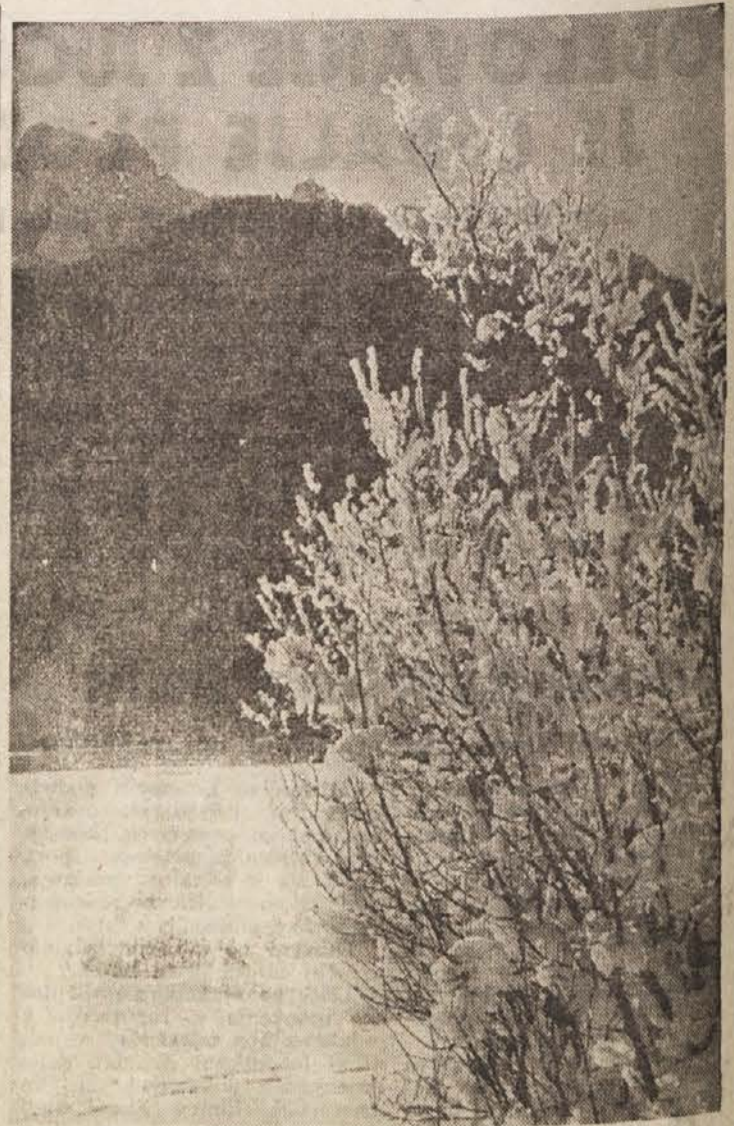
Lesna industrija se bo morala še bolj prilagoditi zmanjšani sečnji z večjo predelavo in končne izdelke, kar je že lani deloma uspelo, saj se je navzlic zmanjšanju proizvodnje žaganega lesa za 7% celotne proizvodnje lesne industrije povečala za 27%. Letos se bo morala proizvodnja žaganega lesa nadalje zmanjšati za 17%, zato pa je predvideno v planu, da se bo proizvodnja pohištva oziroma drugih finalnih lesnih izdelkov povečala za 6 oz. 7%, tako da bo odpadalo od celotne proizvodnje lesne industrije na žagan les le še dobra tretjina, medtem ko je še leta 1952 odpadlo na žagan les 51%, lani pa 41% celotne proizvodnje lesne industrije. Da to doseže, bo morala lesna industrija do največje mere povečati odstotek izkoriščanja hlodovine in čimbolj izkoristiti odpadke za nadaljnjo predelavo.

Priprave na volitve delavskih svetov v ljubljanskih podjetjih

Tudi nekatera gradbena in gostinska podjetja nameravajo že v marcu izvoliti delavske svete

Ljubljana, 26. februarja. Organizacije Zveze komunizma, sindikalne organizacije in mnogi kolektivi v Ljubljani ter okolici se že lotevajo priprav na volitve delavskih svetov. O vsebinski in organizacijski platji teh priprav se bodo komunisti in sindikalni aktivisti pogovorili te dni na sestankih, ki jih v mestu sklicujejo rajonski komiteji, v okraju Ljubljana okolica pa občinski komiteji Zveze komunistov. Po vseh iz sindikalnih organizacij nameravajo izvoliti delavske svete že v marcu tudi nekatera gradbena in gostinska turistična podjetja v Ljubljani, ki bi zaradi sezonske narave svojega dela lahko izvolili delavske svete šele do 15. oziroma do 31. maja. V

gostinsko turistični stroki je to možno storiti zato, ker podjetja te stroke v Ljubljani večinoma niso sezonska kakor nekatera tovrstna podjetja, recimo, na Bledu in drugod. V posameznih gradbenih podjetjih pa je začelo prevladovati mnenje, da se tudi že lahko lotijo volitev, ne glede na to, da se bo število delavstva v sezoni lahko znatno povečalo. Pri tem menijo marsikje v gradbenih podjetjih, da bi bilo sploh treba razjasniti, ali naj imajo sezonski delavci, ki delajo na podjetju le po nekaj mesecih na leto in zato niso tako zainteresirani za uspeh podjetja kot stalni delavci, enake pravice v samoupravljanju, kakor jih imajo stalni delavci. M. Z.

Zimska podoba iz okolice Planice

Mestni promet

Zelo pogosto slišimo hude očitke na naslov mestnega prometa. O njem so nedavno razpravljali tudi v odboru za gospodarstvo Zbora proizvajalcev Zvezne skupščine v okviru razprave o osnutku družbenega plana. Pri tem so navajali podatke, ki dokazujejo, da je stanje te vrste prometa pri nas zelo žalostno.

Javni cestni promet imamo v 12 mestih. Obsega tramvaje, avtobuse in trolejbusse. Vseh vozil je 844, in sicer 584 tramvajev, 283 avtobusov in 54 trolejbusov. Prebivalcevar pa imajo ta naša mesta blizu dva milijona. To pomeni, da pride eno vozilo povprečno na 200 prebivalcev.

Ne gre pa samo za povprečje. Na 31.000 mest, kolikor jih imajo vsa vozila, prepeljejo na dan približno milijon potnikov oziroma 360 milijonov na leto. Tako velika obremenitev znatno poslabša že tako težaven položaj, ker je okvar na vozilih še bolj več. Zaradi preobremenjenosti in obrabljenosti voznega parka tretjina vozil malone zmeraj počiva. Kakih 350 vozil torej ni v prometu. Če pristejemo tem poraznim številkam še dejstvo, da so vozila javnega mestnega prometa večinoma obrabljena (na pr. povprečna starost tramvajevskih voz v Beogradu znaša 24 let), tedaj je pač razumljiva nujnost, da to pereče vprašanje uredimo.

Toda kako? Zaradi nujnih potreb na drugih področjih letos skupnost ne more dati za zboljšanje mestnega prometa večjih gmočnih sredstev. Sama mestna podjetja pa ne morejo vozil niti pošteno obnavljati in vzdrževati, kar je trenutno morda najvažnejše. Mestna podjetja so v izjemnem položaju. Po svoji volji ne morejo podražiti uslug in spraviti cen v sklad s svojimi možnostmi. Po nekaterih cenah sta lahko z uporabo novih gospodarskih instrumentov rentabilni samo dve od 12 mestnih prometnih podjetij. Mnogi so za zvišanje voznine, mnogi pa proti. To je košljivo vprašanje, ki neposredno posega v problem življenjskega standarda mestnega prebivalstva. Sklep o novih cenah bi bilo treba vsestransko proučiti in dobro premisliti.

Mestni promet bi najlažje uredili, če bi priskočile na pomoč komune in domača proizvodnja vozil. Federacija je za olajšanje sedanjega položaja sklenila ukiniti za mestna prometna podjetja obrestno mero na osnovna sredstva v višini 2% oziroma prepustiti mestnim odborom in prometnim podjetjem, naj sklenejo, ali bodo ta davek pobirali ali ne.

O tem, kako naj bi mestne komune obravnavale to vpra-

šanje, bo v kratkem razpravljala v Beogradu stalna konferenca mest. Hvale vredno je, da so na ta sestanek povabljeni predstavniki naše industrije. Imamo že dve skupini podjetij, ki se pripravljajo na domačo proizvodnjo trolejbusov. Tovarna »Rade Končar« je že pripravila vse potrebno za odkup licence od neke švicarske tvrdke. Tovarna »Sever« iz Subotice pa celo obljublja, da bi lahko s tremi drugimi tovarnami v osmih mesecih po naročilu dobavila prva domača vozila. V začetku bi seveda samo montirala uvozne dele, pozneje pa bi se lotila samostojne proizvodnje. Proučujejo tudi možnosti proizvodnje tramvajev in motornih vozil.

To pripravljenost naših podjetij je treba podpreti, pravilno usmeriti in omogočiti, da se bodo čimprej lotila dela, za katero so že dovolj usposobljena. Domača proizvodnja vozil je pravzaprav najboljša pot k trajni ureditvi težavnega vprašanja našega javnega cestnega prometa.

Al. Petkovič

Arhitekti, pedagogi in zdravniki so enotni v tem, kakšna naj bo nova slovenska šola

Osnovana bo komisija, ki bo podrobneje obdelala problem šole in šolske zgradbe

Ljubljana, 26. februarja. Včeraj je bilo z referatom dr. Kuralta-Vontinove »Šola in zdravje otroka« končano posvetovanje arhitektov, pedagogov in zdravnikov o gradnji sodobne šole.

Diskusije so se udeleževali tudi udeleženci iz drugih re-

publik, ki so ob zaključku dali priznanje prirediteljem posveta. Ob koncu so navzoči izrekli željo, naj se osnuje skupna komisija arhitektov, pedagogov in zdravnikov, ki pa ne bi imela karakterja inštituta, kakor je bilo predlagano. Komisija bi obsegala republiko Slovenijo ter bi

zbrala potrebne strokovne, statistične in znanstvene prispevke, ki bi podrobno obdelali problem nove šole v Sloveniji. Komisijo bo osnovalo društvo arhitektov Slovenije, njene naloge pa bodo naslednje:

1. Studij in dajanje predlogov glede organizacije šolstva in gradnje šol.

2. Elementi zasnove zgradb, njihove sanitarne in termotehnične naprave, proizvodnja pohištva in druge šolske opreme ter vprašanje osvetlitve.

3. Ugotovitev ekonomičnosti gradnje šol in usmerjanje proizvodnje gradbenih materialov ter standardiziranih elementov, ki naj gradnjo pocenijo. Pri tem pa naj ne velja načelo, da je najcenejša šola obenem tudi najboljša.

Posvet je torej v glavnem dal pravilne smernice, tako za bodočo gradnjo novih šol, kakor tudi za eventualno adaptacijo starih ali razrušenih. Zlasti pa je bil važen zato, ker je ob sedanjih diskusijah o reformi šolstva vnesel nove probleme o tem, kakšna naj bi bila nova šola. Zanimivo je tudi to, da so si bili na posvetovanju v vseh vprašanih šolstva enotni tako pedagogi kot arhitekti in zdravniki. F. V.

Osnovna šola v Berkeley-Saint Louis ZDA, 1951/52. Projektant arch. Alfred Roth, Zürich

KNJIGA IN PISATELJ

Za uresničljive ukrepe

OBRAZPRAVI O KRIZI KNJIGE

Fitzroy McLean: „Zlata cesta - Pesek orienta - Vojsna na Balkanu“

Knjiga bivšega angleškega diplomata v Franciji in SZ, pred drugo svetovno vojno, komandanta...

Viem ko prikaže v prvem delu „Zlata cesta“ silko razmer v SZ, katerih jih je pisec videl in beležil...

Matiija Jama: Kmet s Sotle (Belokranjec), 1902

Težave založniške dejavnosti in slaba prodaja knjig sta že dolgo predmet javne razprave. Zvezni odbor SZDL in Zvezni izvršni svet sta na tem področju že nekaj ukrenila.

Nerešena pa so ostala še vprašanja, kakor je drag papir in razmera drage tiskarske storitve, nerazvito knjižarsko omrežje, anarhičnost v poslovanju nekaterih podjetij...

in možnosti, stanje na trgu, zapostavljanje kakovosti domače knjige in drugo, ter pomanjkanje javne kontrole. Zanimivo je, da vidimo dosedanje ankete, javne razprave in zahteve zainteresiranih ključ za odstranitev teh težav...

Država bo morala svedoča založniško dejavnost subvencionirati, kakor jo je, mimogrede rečeno, tudi

doslej, toda vsekakor z ostrišim kriterijem. Subvencija mora biti namenjena pocenitvi učbenikov, poljudno znanstvenih publikacij, ki jih moramo izdajati, ker so dobre in koristne.

Način, kako je »Narodna knjiga« v Beogradu uporabila dotacije, in cene njenih publikacij, dokazujejo, da lahko s pravih in subvencioniranim dosežemo kakovostno dejavnost, namenjeno širokim množicam bralcev po cenah, ki ustrezajo njihovi sedanj kupni moči.

Glavne težave za odstranitev ovir in za realno obravnavanje možnosti, nalog in potreb naše založniške dejavnosti so v dosedanem položaju, organizaciji in načinu poslovanja naših založb.

Lani sem večkrat obiskal samostan Gračanico, kjer sem videl vestno delo in ališal strokovno pojasnilo našega čuvarja učitelja Sojevića.

Miha Maleš: Bretonka, Pariz 1951

važnem področju. Tu je potrebno širše sodelovanje pristojnih državnih in družinskih organov, večja javna kontrola in neposrednejša odgovornost uprave podjetja. V tem smislu tudi novi osnutki uredbe o založbah določa način njihovega upravljanja po upravnih odborih, ki jih postavi ljudski odbor oziroma republiški svet za prosveto in ki so jima odgovorni za svoje delo.

Lilijana Čalovska

Drago Vresnik: „DAN V OKTOBRU“

Pomemben uspeh mladega pisatelja

»Dan v oktobru« je roman nujno ali slučajno povezanih usod nekoga jesenskega dne 1944. Je značilen prikaz življenja v Mariboru v tretjem letu vojne; je reprodukcija vzrokov in učinkov tega življenja; je končno z umetniško ambicijo in umetniškimi sredstvi odlikovan dokument.

V romanu se prepletajo značilne zgodbe tistega časa in junaki so tipični predstavniki tedanje družbe. Lrva dobra stran romana je pri tem odsotnost črno-bele tehnike. Izmišljanje tipizaciji in shematizaciji pa je avtorja nehoti zavedlo h konstrukciji značajev. Osebe v romanu doživlje v realnem času štirindvajsetih ur v vrsti razburljivih dogodkov in psihičnih pretresov nenavadno velik razvoj. Koncentracija kritičnih momentov v kratkem časovnem obdobju je dobila z vrsto med seboj se prepletajočih zgodb, ki se vse bolj ali manj stekajo v svoj usodni vrh, poudarek izjemnosti in skonstruiranosti: dejanske in možne situacije so oblikovane v nasilnih kombinacijah.

Nekaj primerov: Zgodba Petra Kosca. Sin razlačene slovenske trgovske družine, zdaj železničar na Dunaju, potuje je v nočnem vlakom v Maribor k materi. Ko izve, da je zaprt, se s posredovanjem terencelega Jožeta Bregarja napoti v partizane. Po kakih uri čakanja v partizanskem taborišču, se nenadoma skesa, pogobe in po divjem begu skozi gozdove nazavestno obišči ob progi v dolini. Tam ga najde orožniška patrulja. V gostoposeljskih zaporih izda Bregarja, vodi gostoposeljskega oficirja Brantla k Bregarjevi hiši (Bregar pogobe) in uide gestapovcem. Po nekajurnih blodnjah v gozdovih spozna, da je zaigral na obeh straneh in se zateče v samomor. — Zgodba Dore Steinbach. Hčerko nemške trgovske družine, nekdanje dekle Petrovoga brata Vlada, srečamo najprej kot ljubico gostoposeljskega oficirja Brantla. Naslednji dopoldan se vda Brantlovemu šofu Wellerju. Bombni napad razruši njihovo hišo in ubije njeno mater. Dora odpotuje na Dunaj k sorodnikom. Sreča svojega prvega fanta Vlada, ki je po begu iz nürnberskih zaporov. Vlado spozna, da ga ne more več obratiti, ji ostane edina perspektiva za bodočnost priležništvo ob strani postarane, ga dunajskega trgovca.

Avtorjevim zdravim zamislil manjkajo torej predvsem prepričljivi tehnični prijemi. Moderno sopsotavljanje dogodkov je pisatelj skušal uresničiti s starejšo pisateljsko tehniko prepletanja vzporedno tekočih zgodb. Tako se izgublja iluzija enega dneva z ozirom na verjetnost množice dogodkov in verjetnost z ozirom na en dan.

Avtor v stilnem pogledu ne ubira novih poti, ampak ostaja v glavnem v mejah realističnega opisa, če odštejemo nekatere ključne romantične metafore in metonimije. Pripovedovanje je prijetno tekoče, poglavja kratka, s prizorišča na prizorišče prehajamo s filmsko naglico. Pri tem je simpatično, da osebe niso zgolj lutke avtorjeve domišljije v privlačno zamišljenih situacijah, ampak ljudje, ki žive svoje nujno življenje — svedoča z zgoraj omejenimi omejitvami.

Precej silbka točka knjige je jezik: neokretne formulacije, neočeni ali opisani izrazi so precej pogosti.

Z ozirom na avtorjev debut je »Dan v oktobru« uspešno delo. Kajetan Kovič

Seja Umetniškega sveta »Triglav-filma«

Pred nekaj dnevi je imel Umetniški svet »Triglav-filma« svojo redno sejo. Obravnaval je načrt proizvodnje domačih filmov, filmov v koprodukciji, nekatera vprašanja sodelovanja s tujimi producenti in formuliral nekaj priporočil direktije glede na izkušnje z lani izdelanimi filmi.

Umetniški svet je odobril načrt za snemanje filmov v tem letu. Podjetje bo izdelalo en dolgometražni in dva kratka umetniška filma k filmu »Na valovih Mure«, ki je že v obdelavi, ter tri celovečerne umetniške filme v koprodukciji, vse to pa s pridržkom, da se program domačih umetniških filmov lahko spreminja v zvezi z novimi scenariji, ki bodo še predloženi, tujih pa tudi glede na novo možnost koprodukcije.

Sodelovanje s tujimi filmskimi producenti ima Umetniški svet za koristno, saj omogoča koprodukcija, da se domači filmski delavci stalno izpopolnjujejo v svojih strokah, da se izkoristi kapaciteta ateljejev in aparatov in zaposluje umetniško in tehnično osebo. Izrazil je le željo, naj bi mednarodno sodelovanje privedlo tudi do umetniško tehtnejših filmov in je zato pohvalno sprejel poročilo, da je generalna direktija že navezala stike z drugimi državami s pomembno umetniško tradicijo.

Posebno skrb je po mnenju umetniškega sveta treba posvetiti v prihodnjih domačih filmih jeziku, saj je poskus pogovornega jezika v »Vesni« pokazal, da je to problem, s katerim se bo treba resno ukvarjati.

Maksim Sedej: Artisti II., 1951

Se enkrat: „Mnogi čuvarji kulturno zgodovinskih spomenikov niso izsolani“

V »Borb« (23. januarja) je bil objavljen članek s tem naslovom, v katerem pisec trdi, da čuvarji kulturno-zgodovinskih spomenikov niso izsolani niti sposobni, da bi opravljali to delo.

Lani sem večkrat obiskal samostan Gračanico, kjer sem videl vestno delo in ališal strokovno pojasnilo našega čuvarja učitelja Sojevića. Kar se tiče družine, ki je iz roda v rod že 500 let čuvala »Muratovo tulbe«, so razlogi, zakaj ji je ljudska oblast vzela pravico do čuvanja tega spomenika, v stari Jugoslaviji in med okupacijo »Muratovo tulbe« ni bil zgodovinski spomenik, marveč primeren kraj za razne oblike trgovine, čisto v čisto spekulativne namene te

družine. Mazači in vedečevalci, v glavnem stari člani te družine, so imeli mustne dohodke: jagnjeta, teleta, denar in drugo. Bazen tega je bil ta spomenik, ognjišče za netenje šovinizma. Nekoga člana te družine so ustrelili zaradi sovražnosti, drugi pa je bil obojen na 15 let ječe. Mimogrede omenjam, da je ta družina protizakonito prodala del zemljišča okrog spomenika.

Se zdaj zavedamo na neštote ovire in groboti te družine.

Zaradi tega je ljudska oblast vzela tej družini pravico za čuvanje tega spomenika in ga vzela pod zaščito države pod vodstvom Zavoda za zaščito kulturnih spomenikov. Milo rečeno je čudno, da pisec članka, ki je hkrati novinar, vsega tega ni vedel. Smajo Jusufi

Kulturne beležke

Desetletnica ustanovitve gledališke skupine v Dubrovniku

Dne 11. maja 1944. so na področju Dubrovnika ustanovili prvo gledališko skupino, ki je med vojno uspešno delovala na osvobojenem ozemlju. Konec aprila bodo na področju bivšega dubrovnškega okrožja proslavili desetletnico ustanovitve te skupine.

75-letnica rojstva Josipa Kosora

Te dni je bila 75-letnica rojstva hrvaškega književnika Josipa Kosora, ki je 15 let živel v Dubrovniku. Ob tej priliki je Hrvatsko narodno kazališče v Dubrovniku uprizorilo njegovo znano dramo »Požar strasti«, ki so jo pred vojno uprizorili ne samo malone na vseh jugoslovanskih odrih, temveč tudi na Dunaju, v Leipzigu, Münchnu, Kölnu, Londonu, Parizu, Moskvi, Krakovu itd.

V Dubrovniku bo razstava Zveze likovnih umetnikov

V okviru dubrovnških poletnih iger 1954. bo Zveza likovnih umetnikov Jugoslavije na prošnjo organizatorjev teh iger priredila v Dubrovniku zvezno razstavo del sodobnih jugoslovanskih likovnikov. S to razstavo bodo sodobni jugoslovanski likovni umetniki prvič v širšem obsegu sodelovali na dubrovnških poletnih igrah — eni izmed največjih kulturno-umetniških manifestacij v naši državi.

Naziv »Tesla« za elektrotehnično enoto

Generalno tajništvo mednarodne elektrotehnične komisije je poslalo vsem nacionalnim odborom držav članic predlog, naj bi se neka elektrotehnična enota imenovala po Nikoli Tesli. O tem predlogu bodo končno-veljavno odločili na temelju mnenj nacionalnih odborov na septembrskem zasedanju te mednarodne organizacije.

SREČANJA Z UMETNIKI Sem za iskanje novih poti

Razgovor s pesnikom Dobrišo Cesaričem

Ni me pričakoval. Na mizi v sobi z bidermajerskim pohištvo, starinskih predmeti in knjigami je ležal kup časopisov. Razgovorjali smo se o Trstu in najnovejših dogodkih. Pogovor, kakršnih je bilo ta dan na sto in sto tisoče. Razgovor, ki se mu ta dan nihče ni mogel niti ni hotel izogniti. »Pri vsem tem so stvari, ki jih ne morem razumeti,« je dejal tovariš Dobriša. Da, zares, tudi danes ne razumemo ravnanja nekaterih ljudi na Zahodu, nekaterih stvari, ki duše zaupanje v prijatelje. V takšnih trenutkih se bude spomini na vojne čase, ko smo imeli malo prijateljev in ko smo sami vodili bitko na dveh področjih: oboje in za naše razumevanje v svetu. Dolgo smo o tem govorili in Cesarič se je spomnil svojega tovariša Gorana Kovačiča: »Vidite, tu v Novi Vesi živim več kot 20 let. Nedaleč od tod je

stanoval Goran. Dobra prijatelja sva bila. Obiskovala sva se, sprehajala po teh mirnih ulicah in razpravljala. Lepi časi so bili; potem je prišla vojna in Goran je kmalu izginil. O njegovem odhodu v partizane sem zvedel šele pozneje. Danes se srečujem z Goranovimi brati... Dva ima, ali niste vedeli?»

Pogovor se je vračal na preteklost. Dobriša Cesarič ni bil prav posebno zgovoren. O nekaterih stvareh ni dajal svoje sodbe, o sebi pa je govoril malo.

»Pisati sem začel leta 1922 kot dvajsetletnik. Sodeloval sem v »Kritiki«, največ pa v Križevni »Književni republiki« — že od leta 1923. Zatem v »Savremeniku« in mnogih časopisih tistega časa. Da,« je dodal, »urejal sem celo list »Ozon« skupaj z Vijekoslavom Majerjem; izšla je samo ena številka.«

Cesaričev življenjepis dijakom in študentom ne bo delal mnogo preglavic. Rodil se je leta 1902 v Slavonski Požegi, njegova dela pa so »Lirika« (1930), zatem »Spasena svetla« in »Izbrani stih«, po vojni pa »Pesmi« in »Knjiga prepesnitev« (1951). Letos bo v založbi Matica Hrvatske izšla knjiga njegovih pesmi, največji dosežek izbor Cesaričeve lirike — od pesmi »Mrtva luka«, ki sega v leto 1922, pa do najnovejših pesmi, objavljenih v naših književnih časopisih. Za to zbirko, ki bo imela 160 strani, je pesnik sam izbral gradivo.

Govorili smo tudi o modernizmu.

»Kaj mislim o tem,« je rekel Cesarič, »govore moje pesmi. Vedno sem rad pisal — razumljivo. Vsekakor se poezija ne more uniformirati. Jaz sem vedno za iskanje poti. Toda v iskanju na-

važno ni pomirjenja, ne dognanih stihov in ne končnih sodb.

O Cesaričevem izrazu se je mnogo pisalo, tisto pa, o čemer se ni pisalo, se občuti. Nedvomno je s svojimi jasnimi in muzikalnimi stihii osvojil bralce. Ne bomo se zmotili, če ga uvrstimo med naše najbolj čitane pesnike. Njegove pesmi so, kakor se je izrazil eden izmed kritikov, kot lahke risbe z nekaj potezami, ki se na prvi pogled zde brezpomembne, ko pa se nad njimi zamislimo, vidimo, da je v njih skrito globoko občutje, življenje in vsega tistega, kar človek doživlja, od največjih radosti do najgloblje žalosti. Njegova veličina je prav v tem, da je velike stvari znal dati z malimi sredstvi, preprosto, toplo in iskreno.

»Vprašujete me za moje najljubše pesmi?« je rekel Cesarič. »Da, na to vprašanje je nekoliko težko odgovoriti. Zdi se mi, da se ne bom zmotil, če rečem, da so mi od zadnjih najljubše »Pesem mrtvega pesnika« in »Tiho, o tiho mi govori jesen.«

Razgovor se je zasukal na »vzornike«. »Ta beseda mi ni všeč,« je pripomnil, »učil sem se pri Jesenji-

nu, pri njem morda največ. Za Jesenjina sem imel največ simpatij. Res je, da smo pred vojno težko prišli do njegove poezije, vendar sem dobil v roke celo njegove knjige.«

Razumljivo, Dobriša Cesarič je prevajal Jesenjina. Poleg Rilkeja, Puškina, Ljermontova, Krilova,

Gorkega, Goetheja in Heineja najdemo tudi njegove prevode v »Knjigi prepesnitev«, ki je izšla pred dvema letoma.

Kaj Cesarič danes dela? Kadar ni zaposlen v »Zori« ali Akademiji, piše pesmi. Sistem? Po prostem času in razpoloženju.

D. Obiak

France Mihelič: Potujoči kurenti, 1952

DNEVNE NOVICE

VARNI NASLOVI V LJUBLJANI

Relevančna postaja Zatoška 25 tel. 22 444
 Adresna služba, Miklošičeva 30, tel. 23 081
 Nalaganje uprave, Prešernova ul. 16, tel. 31 100 in 21 200
 Dežurna za prometne nesreče tel. 30 663
 Glasnik mesta, Kerkov trg, tel. 23 555
 Elektrarna Magistrat tel. 22 121
 Pliharina Resljeva 28 tel. 20 555
 Vodovod, Kerkov trg 10 20 554
 Telesniška postaja Trg OF, tel. 30 768
 Avtobusna postaja Masarykova tel. 23 085
 Doloj, Unions, Miklošičeva 1, tel. 30 570
 Mestni avtotaksi Slomškova 6, tel. 21 976
 Mestna bravnilna ljubljanska Čopova ulica 8 - Tel. centrala 22.136 in 22-883, direktor tel. 21-894
 Veleblagovništvo »Na-ma«: uprava - sekretariat 22 563, komercialni oddelki 22-571, računovodstvo 23-059, centralno skladišče 22-556, poslovalnica pri »Pošti« 21-066, poslovalnica pri »Promotivju« 20-496, poslovalnica »Pohišivo« 20-496
 Trgovsko podjetje »Lanjske Wolf«: direktor 20-042, komercialni oddelki 22-364, grobljanski oddelki za usnje Trubarjeva 41, 22-281, detajli poslovalnic: »Lanjske Trubarjeva 41, 22-281, »Koža« Trubarjeva 16, 23-058, grobljanski oddelki za obutev Gradisce 10, tel. 20-517
 Trgovsko podjetje »Ljubljana«: uprava, direktor 23-521, komere oddelki 20-235, skladišče Mestni trg št. 21, 21-125; poslovalnica »Perla«, Miklošičeva 12, tel. 20-122; »Manon«, Prešernov trg 3, 21-572; »Moda«, Nazorjeva 5, 20-255; »Okras«, Čopova 54, 21-149; »Vrvnara«, Trubarjeva 31 30-441
 Slovenska - Impex, trg. agencija za izvoz in uvoz - Beethovnova 14/I, 93-915
 Spedijerija - Ljubljana, podjetje za tuzemske in mednarodne transporte, uprava Titova 43 tel. 21-392, direktor 20-851, kakovostna odprava, Metelkova 4 tel. 21-719; avtodisponenco tel. 21-690; avtogarara Središka 1, 33-290

V kratkem bo pričetek podaljševanja osebnih izkaznic, ki jim je potekel rok veljavnosti. O tem postopku bodo državljani posebej obveščeni od pristojnih lokalnih organov. Priporočamo pa, da tisti imetniki osebnih izkaznic, ki nameravajo potovati v druge ljudske republike, pa jim je 3-letna doba veljavnosti osebne izkaznice že potekla, te izkaznice še pred potovanjem podaljšajo pri pristojnih tajništviht za notranje zadeve okraja, kjer imajo svoje stalno prebivališče, da ne bi imeli pri potovanju kakšne nepravilne. - Iz pisarne Drž. sekretariata za notranje zadeve LRS.

Dekanat fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo v Ljubljani obvešča slušatelje 5. semestra gozdarstva oddelka, ki so bili na prakt. da bo pričetek predavanj iz predvojaške vzgoje dne 1. marca ob 8. urah.

Ravnateljstvo gimnazije v Postojni sporoča, da bo začetek rednega pouka za vse razrede v ponedeljek, dne 1. marca 1954.

Interni produkti malih harmonikarjev in kitaristov Glasbene šole Centralne ljudske univerze bo v nedeljo, 28. febr. ob 19 dopoldne v Pražakovi ulici 19. (Direkcija drž. železnice), Stekljena dvorana Vstop prost.

Prodajalna srečk Jugoslovanske loterije v Mariboru, Gosposka ul. 5, prosil lastnika srečke št. 0874000, da se čimprej zgasi v prodajalni, ker je srečka zadelala pol milijona.

Za ples si boš sigurno napravila kozmetično masko TEINT BELL. - Imela boš svež in mladosten obraz.

PREDAVANJA
 Ciklus predavanj »Kratek pregled umetnostnega ustvarjanja «krozi stoletja» se bo pričel 8. marca 1954 v dvorani Trgovin. zbornice, Beethovnova ulica. Vpisovanje bo še do 8. marca v Centralni ljudski univerzi, Cankarjeva 5-III.

Starše, ki so privedli svoje otroke v risarski in plesni tečaj, obveščamo, da je razvrstitev v tečaje in razporeditev pouka na vpogled v Pionirski knjižnici vsak dan od 10-12 na Trgu revolucije št. 7.

DANES IN JUTRI GLEDALIŠČA
DRAMA - LJUBLJANA
 Sobota, 27. febr. ob 20: Hecht-Mac Arthur: »Prva stran«. Abonma B.
 Nedelja, 28. febr. ob 18: Hecht-Mac Arthur: »Prva stran«. Izven in za podelžaje.
 ob 20: Salacrou: »Tak kakor vsi«. Izven in za podelžaje.
 Ponedeljek, 1. marca: Zaprti.
 Torek, 2. marca ob 20: Tiro de Molina: »Don Gil v zelenih hlačah«. Premiera. Izven.

OPERA
 Sobota, 27. febr. ob 19.30: Gluck: »Ifigenija na Tavridi«. Abonma B.
 Nedelja, 28. febr. ob 19.30: Dvojak: »Rusalka«. Izven in za podelžaje.
 Ponedeljek, 1. marca: Zaprti.
 Torek, 2. marca ob 19.30: Gluck: »Ifigenija na Tavridi«. Abonma C.
 Za »Rusalko« v nedeljo, 28. febr., bo v prodaji še večje število vstopnic, ker tokrat ni bilo zanimanja s strani podelžaja.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
 Gledališka pasaža
 Sobota, 27. febr. ob 20: Irwin Shaw: »Pokopajte mrtve«. Izven.
 Nedelja, 28. febr. ob 10.30: Vilharjeve šaloigre - Večer v čitalnici. Zaključena predstava za X. gimn.; ob 20: Mary Chase: »Harvey«. Izv.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
 Ljubljana, Mestni dom
 Sobota, 27. febr. ob 20: Kurt Götz: »Hisa v Montevideu«. Komedia v štirih dejanjih. Izven.
 Nedelja, 28. febr. ob 18: Skufca: »Trnuličica«. Pravična igra z godbo, petjem in plesom. Popoldanska predstava; ob 20: Kurt Götz: »Hisa v Montevideu«. Komedia v štirih dejanjih. Izven. (Vlogi ing. Kvačič igra pri obeh predstavah lov. Čuk Janez - Sandl iz slov. filma »Vesna«.)
 Vstopnice so v prodaji pri blagajni v Mestnem domu. Rezerviranje na telef. št. 20-923.

SKUD »TINE ROZANČ« LJUBLJANA
 Dom železnikarjev, Masarykova 3
 Nedelja, 28. febr. ob 18: P. Golja: »Jurček«. Pravična igra z godbo. Režira M. Skrbinšek.
 Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10-12 in od 14 dalje v domu I. nadst.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE
 Marionete
 Levstikov (Sentjakovski) trg
 Sobota, 27. febr. ob 17: Malik: »Zogica Marogica«; ob 20.30: Pocoli: »Čarobne gosle«. - Za odrasle.
 Nedelja, 28. febr. ob 11: Kuret: »Obuti maček«.

Ročne lutke
 Resljeva cesta 28
 Nedelja, 28. febr.: Zaprti.
 Prodaja vstopnic za vse predstave od 11-12.30 pri blagajni Mestnega lutkovnega gledališča v Gledališki pasaji ali telefon 23-026 in pol ure pred predstavo pri gledališki blagajni.

RADIO
 Dnevni spored za soboto, 27. febr.
 5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored) - vmes od 5.35-5.45 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in pregled tiska
 7.30-8.00 Jutrnanja telovadba - 8.30 do 8.40 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in radijski koledar - 8.50 Objava dnevnega sporeda - 9.00 Za gospodinjice - 9.25-9.30 Poročila - 12.00 Opoldanski koncert - 12.30 Napoved časa, poročila, pregled dnevnega sporeda in objave - 12.45 Zabavna glasba - 13.00 Novi filmi - 13.10 Hrvatska narodna glasba, prenos iz Zagreba - 13.50 Jezikovni pogovori, ponovitve - 14.00 Zabavna in plesna glasba za prijetno razvedrilo, vmes ob 14.30 Radijske reklame - 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved in objave - 15.15 Zabavni večer - 15.30 Za pionirje: Dvajset veselih minut - 15.50 To in ono z vseh strani (vmes pester glasbeni spored) - 17.00 Napoved časa in poročila - 17.10 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor »Fr. Prešern« iz Kranja pod vodstvom Petra Liparja - 17.30 Operetne melodije - 18.00 iz dela ljudskih skupšin - 18.10 Laha orkestralna glasba - 19.00 Radijski dnevnik in objave - 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in vremenska napoved - 20.00 Pisan sobotni večer - 22.00 Napoved časa, poročila - 22.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedju? - 22.20 Glasbena medigra - 22.30-23.00 Oddaja za naše izseljence na valu 327,1 m. - 23.00-24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER
 Sobota, 27. februarja
 13.45 Laha in zabavna glasba - 14.15 Sport doma in po svetu - 14.40 Prijuljeni samospeli slov. skladateljev - 17.00 Emissija za JNA - 18.15 Zabavni orkestri in maršalski vmes igrajo za židano voljo in ples - 21.00 Od melodije do melodije - 21.50 Izbrano cvetje z domačih grede - 22.00 Z mikrofonom po Primorsk: En dan v Pivki.

Sklepanje pogodb za dobavo električne energije v letu 1954
 Obveščamo odjemalce električne energije, da se bodo pogodbe o dobavi električne energije v letu 1954 sklepale v času od 25. februarja do 28. marca 1954.

Po določilih Pravilnika o splošnih pogojih za preskrbo z električno energijo iz javnega omrežja LRS (Ur. list LRS št. 1-4-53) je sklepanje pogodb obvezno za naslednje odjemalce:

a) za odjemalce (razen javnih vodovodov), ki imajo v svoji instalaciji priključen porabnik (motor ali pod.) z učinkom 30 kW. Ta meja velja za en porabnik, ne pa za celokupno priključno vrednost;

b) za javne vodovode, ki imajo črpalni motor 100 kW ali več;

c) za odjemalce, ki tudi sami proizvajajo električno energijo z lastnim generatorjem učinka 30 kW ali več;

d) za odjemalce, ki prevzemajo električno energijo za preprodajo.

Pogodbe lahko sklepajo tudi odjemalci, ki na enem predajnem mestu prevzemajo letno 50.000 kWh ali več. Sklenitev pogodbe je predpogoj za obračunavanje porabljene energije po tarifi za veljaven in posebne odjemalce. V kolikor odjemalec pogodbe ne bi sklenil, bo avtomatično uvrščen med maloodjemalce.

Odjemalci, ki so sklenili pogodbe za leto 1953, bodo dobili od pristojnih distributivnih podjetij posebna vabila z naznačenim krajem in časom glede letošnjega sklepanja pogodb.

Odjemalci, ki v letu 1953 pogodb niso sklenili in želijo to leto, ozve, ma, ki so k temu obvezani, se morajo do 15. marca t. l. povežati s pristojnim distributivnim podjetjem zaradi določite kraja in datuma sklepanja pogodb.

Elektroenergetski sistem Slovenije

MARIBORSKE VESTI
 Dežurna lekarna
 Sobota, dne 27. februarja 1954: lekarna »Tabor«, Trg Revolucije 3.

RADIO
 5.30-7.25 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 7.25-7.40 Za razvedrilo in dobro voljo - 7.40-7.45 Za naše gospodinjice - 7.45-8.00 Slovenske napitnice poje Planinski oktet p. v. M. Laha - 8.00-8.10 Poročila in vremenska napoved - 8.10-8.30 Za vsakogar nekaj - 12.00-15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 15.30-16.30 Spored domačih dogodkov, vremenska napoved in točen čas - 16.45-17.00 Zabavna glasba, vmes objave - 17.00-22.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana - 22.30-23.00 Plesna glasba - 23.00 Zaključek oddaje.

KINO
 PARTIZAN: Ameriški barvni film: »Ljubimec iz New Orleansa«.
 UDARNIK: Ameriški barvni film: »Divji sever«.
 POBREŽJE: Mehliški film: »Cantiflas mušketir«.
 STUDENCI: Angleški film: »Mandy«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
 Sobota, 27. febr. ob 19.30: Hristič: »Ohridska legenda«. Izven.

Razstava upodabljalnih umetnikov Slovenije je odprta v času od 7. do 28. febr. dnevno od 9-16 v Umetnostni galeriji, Maribor, Strossmayerjeva ulica 6. Ustanove, kolektivni - organizirajte skupinske obiske. Razstavno vodstvo zagotovljeno. Prijave za obiske poslati po telefonu na številko 23-45.

CELJSKE VESTI
 V času od 15. do 22. februarja so se poročili: Anton Hvala in Marija Zorko, Stanislav Jug in Karolina Marguč, Jože Lah in Marija Hvala, Jurij Zupušek in Amalija Trupej, Vinko Zohar in Ivana Kreže, Ludvik Kumar in Katarina Boček, Janez Klančnik in Marija Zlodej, Vinko Robič in Ivana Manček, Jakob Libenšek in Stefanija Novak, Jožef Jagrič in Martina Golinar, Franc Zaler in Marija Geržina, Franc Čiglešek in Apolonia Znidar, Jakob Planko in Leopoldina Lenkovešek, Alojz Arzenšek in Martina Mastnak, Franc Kale in Angela Arzenšek, Alojz Tovornik in Marija Polutnik, Vincenc Laznik in Stefanija Skok, Franc Ogriček in Eva Strašek, Karel Gabršek in Ana Lesjak, Ivan Veber in Marija Veber, Edvard Kuhar in Katarina Razdevšek, Jožef Podpečan in Marija Kos, Avgust Belec in Marija Kržnik, Janez Brglez in Neža Dobnik, Jožef Zabav in Marija Verbovšek, Rudolf Blagotinšek in Jožefa Derča, Stanislav Podbregar in Marija Kumer, Anton Tkavec in Helena Sitar, Jože Matoh in Karolina Stropnik.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
 Sobota, 27. febr. ob 20: Peter Ustinov: »Ljubezen štirih polkovnikov«. Izv.
 Nedelja, 28. febr. ob 18.30: Peter Ustinov: »Ljubezni štirih polkovnikov«. Izven.

VESTI Z JESENIC
 od 28. febr. do 4. marca bo imela zdravniško dežurno službo Dr. Rosenstein Stanika.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
 Sobota, 27. febr. ob 19.30: Jacques Deval: »Kotiček igraček«.
 Nedelja, 28. febr. ob 14.30 in ob 19.30: Petrovič: »Vozel«.
 Torek, 2. marca ob 19.30: Petrovič: »Vozel«.
 Zveze z vlak: za vse predstave ugodne.

DROBNJ OGLASI
 ENOSOBNO STANOVANJE zamenjam za večje kjerkoli v Ljubljani. - Ogled od 15 dalje: Ciglarjeva 7-I., Moste. 2410

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«
 Ameriški film
Oženil sem se s čarovnico
 V glavnih vlogah: Susan Hayward, Fredric March in Veronica Lake
 Predstave ob 16. in 20. Ob 10. uri matineja istega filma.

KINO »UNION«: Angl. film: »Tretji človek«. Tednik: Filmske novice št. 8. Predstave ob 16. in 20.
 KINO »KOMUNA«: Angl. film: »Večna nevesta«. Tednik: Filmske novice št. 8. Predstave ob 16. in 20.
 Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10-11 in od 15 dalje.
 KINO »SOCA«: Amer. film: »Velika reka«. Brez tednika. Predstave ob 16. in 20.
 Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.
 KINO »TRIGLAV«: Avstr. film: »Irena v zadregi«. Tednik: Filmske novice št. 3. Predstavi ob 16 in 20.
 Predprodaja vstopnic od 15 dalje.
 KINO »SISKA«: Amer. film: »Glas v viharju«. Predstave ob 16. in 20. - Predprodaja vstopnic od 15 dalje.
 CELJE: »UNION«: Nemški film: »Veruj v mene« - »DOM«: Ameriški film: »Samotna zvezda«.

BLEJ: Ameriški film: »Plavajoče gledališče«.
 KAMNIK: Švedski film: Gospodična Julija.
 ZADOBROVA: Italijanski film: »Tri prepovedane zgodbe«.
 VEVČE: Ameriški film: »Trenutek obupa«.
 DOMŽALE: Ameriški film: »Cyrano de Bergerac«.
 JESENICE: »RADIO«: Ameriški film: »Amerikanez v Parizu«. Predstavi ob 16 in 20. - »PLAVŽ«: Ameriški film: »Sejem« Predstavi ob 16 in 20
 KOROSKA BELA: Svic. film: »Strje v džipus«. Predstavi ob 17 in 19.
 PTUJ: Ameriški film: »Pavlas«.

Izšel je gospodarski, kulturni in turistični
»Vodič mesta Trbovlje«
 Priporočamo vsem ustanovam, podjetjem, društvom in organizacijam, da si ga čimprej nabavijo. Cena izvodu 110 din. Naroča se pri LO mestne občine Trbovlje, odbor za izdajo Vodiča

PODJETJE »NAFTAPLIN«
 išče
 za svoj obrat v Sumečanih
geološkega tehnikarja
 Nastop takoj. Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe pošljite podjetju »NAFTAPLIN«, Zagreb Kumišičeva 5
 321

Agilnega kolporterja
 sprejemmo. - Plača mesečna - Javiti se v upravi »Ljudske pravice-Borbe«

Prodamo:
seksionalni parni kotel
 moderne konstrukcije, s 120 m² grelne površine, delovni pritisk do 20 atm. Kuri se z mazutom, možno pa ga je tudi predelati na kurjenje s premogom

stoječi parni kotel
 s 14 m² grelne površine, delovni pritisk 6 atm., s pločevinastim dimnikom, v dobrem stanju
 PONUDBE POSLJITE UPRAVI POD ŠT. 317

Zaradi vremenskih in prometnih razmer je Spomladanski zagrebški velesejem preložen na 19. do 28. marca 1954
 Odposlano razstavno blago bo nameščeno v kojah ali vskladiščeno pri transportnih podjetjih
 UPRAVA ZAGREBSKEGA VELESEJMA

Umri so v Ljubljani:
 Igor Artač, otrok. Pogreb bo danes, 27. febr. ob 11 dopoldne na Zalah.
 Julija Marenč, gospodinja. Pogreb bo danes, 27. febr. ob 15 na Zalah.
 Polde Kovač, operni pevec v pok. Pogreb bo danes, 27. febr. ob 15.30 na Zalah.

Umri je 24. februarja
LEOPOLD KOVAČ
 dolgoletni član ljublj. Opere
 v kateri je deloval do upokojitve leta 1932. V kritičnih časih je bil Operi velika opora, poživljal član ansambla in splošno znana osebnost.
 Ustanova mu bo ohranila trajen spomin!
 Pogreb bo z Zal v soboto, 27. februarja 1954 ob 15.30.

ZAHVALA
 Vsem, ki so našo ljubljeno mamo
VALENTINO BREZNIK
 ROJ. BRENCIČ
 spremili na njeni zadnji poti. Hči poklonili cvetje, posebno kolektivno Partizanske tiskarne in Umetniškega zavoda za litografijo, ali kakorkoli počastili njen spomin - iskrena hvala.
 Ljubljana, 26. febr. 1954.
 Breznikovi.

TRIJE
 E. M. REMARQUE
tovariši
 ROMAN 7

Lenz in Binding sta se vrnila v krčmo. Na čistem zraku sta se bila nekoliko streznila. Vstali smo. Priskočil sem, da bi pomagal dekletu obleči plašč. Stala je tik pred menoj s prikupljivo dvignjenimi rameni, glavo sklonjeno nazaj, z nekoliko odprtimi ustmi, s pogledom, uprtim v strop, in z nasmehom na obrazu, ki ni bil nikomur namenjen. Roke, v katerih sem držal njen plašč, so mi za hip omahnile. Le kje sem imel ves čas oči? Mar sem spal? Iznemada sem razumel Lenzevo navdušenje.

Vprašujoče se je na pol obrnila k meni. Hitro sem spet dvignil njen plašč in se ozrl na Bindinga, ki je še zmeraj rdečih lic in nekoliko zamegenega pogleda stal pri mizi. »Ali mislite, da bo lahko šofiral?« sem vprašal.

»Mislim, da bo.«

Se zmeraj sem jo gledal. »Ce njegove roke niso povsem zanesljive, bi lahko kdo izmed nas prisedel in prijel za volan.«

Iz torbice je vzela škatlico s pudrom in jo odprla. »Bo že kako zmogel šofiranje,« je dejala. »Kadar je nekoliko pijan, šofira mnogo bolje.«

»Bolje in najbrž manj previdno,« sem odgovoril.

Pogledala me je čez rob svojega zrcalca.

»Upajmo, da bo vse v redu,« sem dejal. Te besede so bile nekoliko pretirane, kajti Binding se je kar dobro držal na nogah.

Toda hotel sem storiti karkoli, da ne bi meni nič tebi nič odšla. »Ali bi vam smel jutri telefonirati in vprašati, kako ste se vozili?« sem vprašal.

Ni mi takoj odgovorila. »Za tole popivanje smo nekoliko odgovorni,« sem nadaljeval. »Zlasti jaz s tem rumom, ki sem ga dobil za rojstni dan.«

Zasmejala se je. »No, pa naj bo, če že hočete. Westen 2796.«

Zunaj sem si takoj zabeležil številko njenega telefona. Gledali smo, kako je Binding odpejal, potlej pa smo popili še zadnji kozarček ruma in že je naš Karl oddrdral. Brzel je skozi redko marčno meglo. Hitro smo dihali, bližalo se nam je mesto, žareče in zibajoče se v meglici in iz meglene sopare se je ko razsvetljena pisana ladja prikazoval Freddyjev bar. Zavili smo s Karlom na dvorciše. Ko zlato je tekel konjak, gin je žarel ko akvamarin, rum pa je bil življenje samo. Negibno smo sedeli na barskih stoli, godba je igrala, bilo nam je toplo in prijetno. Bujno življenje je utripalo v naših prsih. Pozabljena je bila puščoba zapuščenih opremljenih sob, ki so nas čakale, pozabljeno naše pusto življenje, barski pulj je bil zdaj kapitaniki mostiček našega življenja in hrupno smo jadrali v prihodnost.

2

Naslednji dan je bila nedelja. Spal sem dolgo in se zbudil šele, ko mi je sonce že sijalo na posteljo. Hitro sem skočil s postelje in odprl okna. Zunaj je bilo hladno in jasno. Postavil sem kuhalnik na klop in jel iskati dozo s kavo. Moja gospodinja, gospa Zalewska, mi je dovolila, da sem si v sobi kuhal svojo kavo. Njena je bila premočno močna, zlasti če je človek zvečer pil. Stanoval sem že dve leti v penzionu Zalewsky. Okolica mi je ugajala. Zmeraj se je kaj zgodilo, kajti sindikalni dom, kavarna International in sejna

dvorana Armade spasa so bile blizu skupaj. Razen tega je bilo pred hišo staro pokopališče, kjer mrličev že dolgo niso pokopavali. Na njem so rasla drevesa kakor v parku, in če je bila noč mirna, se mi je zdelo, da stanujem nekje zunaj na podeželju. Toda mir je nastal zmeraj šele pozno, kajti pri pokopališču je bilo zabavišče z gugalnicami in vrtljaki.

Za gospo Zalewsko je bilo pokopališče zanesljiv vir dohodkov. Skliecevala se je na čist zrak in lep razgled, da je lahko zahtevala večjo najemnino. Če se je kdo pritožil, češ da mora preveč plačati, je zmeraj dejala: »Toda, gospoda, pomislite vendar: Lega!«

Oblačil sem se zelo počasi. Tako sem šutil, da je nedelja. Umil sem se in jel hoditi po sobi. Prebral sem časnik, popil kavo, stopil k oknu in gledal, kako škrope cesto. Slišal sem ptice peti v visokih krošnjah pokopaliških dreves. Pele so ko drobne srebrne piščalke, vmes pa je bilo slišati zamolklo hreščanje melanholične lajne na zabavišču. Izbral sem med nekaj srajcami in nogavicami, ko da jih imam dvajsetkrat toliko. Med zvižganjem sem obračal žep. Iz njih je padlo nekaj drobiža, nožič, ključ in cigarete, vmes pa je bil listek, ki sem nanj prejšnji dan zabeležil dekletovo ime in telefonsko številko. Patrice Hollmann. Čudno ime - Patrice. Položil sem listek na mizo. Ali se je to res zgodilo včeraj? Kako daleč je bilo spet vse to - malone pozabljeno v biserno sivem dimu alkohola. Čudovito je bilo med popivanjem - pri kozarčku zlahkne kapljice se ljudje kaj hitro zblížajo. Toda med večerom in jutrom so spet zazijali presledki, kakor da so minila leta.

Listek sem položil pod kup knjig. Ali naj telefoniram? Morda - morda pa tudi ne. Podnevi se zdi človeku takšna zadeva zmeraj drugačna kakor zvečer. Bil sem pravzaprav kar vesel, da imam svoj mir. Hrupa je bilo zadnja leta na pretek. Da le ne bi spet kaj prihrumelo, je dejal Köster. Kar pusti človek k sebi, hoče obdržati. Obdržati pa ne more ničesar.

IZ NASIB KBAJEV

S SEJE GOSPODARSKEGA SVETA MESTNE OBCE KRAJN

Urejen sistem dela omogoča Svetu spremljanje gospodarske problematike

Šest in pol milijona dinarjev za obnovitev električnega cestnega omrežja — Nov velik stanovanjski blok na Zulariji — Sodobno opremljena klavnica za vsa Gorenjsko

Urejen sistem dela na sejah gospodarskega sveta LO mestne občine Kranj je posebno v zadnjem času omogočil temu važnemu telesu ljudskega odbora, da tekoče in v celoti spremlja vso pestro gospodarsko problematiko mesta in v okviru svojih pooblastil sproti odreja potrebne ukrepe. Tudi na zadnji seji je gospodarski svet po obširnem pretresu sprejel nekaj važnih sklepov. Posebno važna je bila razprava o usodi podjetja »Komunala«, ki je zlasti v svoji gradbeni dejavnosti znatno prekoračilo meje osnovne dejavnosti ter tako prišlo navzkriž z novimi gospodarskimi predpisi. Svet je proučeval položaj tega podjetja ter sklenil, da Upravo za neprimičnine, ki je v sklopu tega podjetja, takoj izloči in ustanovi za to poseben referat, ki bo v prihodnje deloval v okviru stanovanjske skupnosti. Glede odvojitve gradbenega in drugih odsekov »Komunale«, ki ne sodijo v osnovno dejavnost takega podjetja, pa gospodarski svet še ni izdal sklepa, ker obstoji več različnih predlogov, ki jih bo skupaj s predsedstvom mestne občine pretresal odbor za gradbeno komunalno dejavnost. Zaradi neurejenega stanja, v katerem je gradbeno podjetje »Megrad«, svet za sedaj ni pretresal predloga, naj bi se gradbena dejavnost in druge uprave »Komunale« združile s tem podjetjem.

Gospodarski svet je poslušal tudi poročilo o slabem stanju električnega cestnega omrežja v mestu in odobril predračun za 6 in pol milijona din, s katerim bodo postopoma to omrežje obnovili in na posameznih odsekih izpopolnili. Razpravljali so tudi o osnutku pravilnika finančne inšpekcije, ki ga bodo predložili v potrditve LO mestne občine. Ugotovitve inšpekcijskih organov namreč kažejo, da je treba to službo okrepiti in onemogočiti nepravilnosti pri izpolnjevanju finančnih in gospodarskih predpisov.

V zvezi s hudo stanovanjsko stisko je izredno važen predlog gospodarskega sveta za strnjeno gradnjo štirih stanovanjskih blokov na prostoru Zularije, ki bi bili povezani z že obstoječim blokom, tako da bi mesto s to gradnjo dobilo izredno obsežen stanovanjski kompleks. S tem predlogom se je že strinjala tovarna »Iskra«, ki bo vložila letos v gradnjo enega teh blokov 30 do 40 milijonov din. Umestno bi bilo, da bi se tudi tovarne Intex Tiskanina in Sava odločile za strnjeno gradnjo na tem prostoru, ker vsa ta podjetja že itak sklepajo o gradnji novih stanovanj za svoje delavce. Po načrtih bi imel ta velik stanovanjski blok tudi en krak za kino-dvorano: »Iskra« je pripravljena popolno-

ma opremiti projekcijsko kabino. Na isti seji so razpravljali tudi o moderni klavnici, ki jo pogreša ne samo Kranj, temveč vsa Gorenjska. Sklenili so predložiti OLO in okrajni zadržni zvezi načrt za gradnjo velike in sodobno opremljene klavnice, ki bi lahko zadovoljila potrebe okraja ali celo pretežnega dela Gorenjske. V ta namen bo mestna občina konkurirala pri razpisu kredita za vsoto 300 milijonov dinarjev, ki bi jih realizirali v treh letih. Lokacija za ta velik obrat je že določena, svet pa se je takoj lotil tudi izdelave investicijskih elaboratov.

Na pomembnost dobrega dela Gospodarskega sveta je opozorila tudi organizacija socialističnih žena, ki je predlagala LO mestne občine, da izpopolni odbore Gospodarskega sveta s predstavniki žensk. Ta predlog je Gospodarski svet z zadovoljstvom sprejel.

Turistično društvo v Kranju pred novo sezono

Ustanovili so tri stalne delovne komisije — Obnova slikovitega dela mesta ob Kokri, ena prvih nalog

V letošnji zimi je Turistično društvo v Kranju dobrodu preuredilo svoje vrste in se otreslo mrtvila, ki je do nedavnega vladalo v njem. Z znatno razširitvijo upravnega odbora so omogočili ustanovitev treh stalnih delovnih komisij, ki jih bodo vodili podpredsednik društva. Prva bo skrbela za zunanji izgled mesta, za kulturne spomenike, prirodne znamenitosti in dokumentacijo iz NOB, druga se bo ukvarjala s pridobivanjem članstva, s propagando in informacijsko službo, zlasti pa bodo poskrbeli za ureditve vseh predlogov in želja, ki bi jih v zvezi s turizmom prejeli od kranjskega delavstva. Delo tretje komisije bo v prirejanju krajskih in daljših izletov, v pomoči za čimbolj smotrno izkoriščanje letnih dopustov ter v skrbi za izvedelovni in nedeljski oddih ter razvedrilo.

Eno prvih del, ki se ga bodo lotili, bo obnova slikovitega dela mesta ob Kokri od tovarne »Standard« do elektrarne, ki je zdaj zelo zanemarjen. Za to obnovo so izdelali načrt, ki predvideva delno regulacijo reke, ureditev kopaljšč, pešpoti in mostičkov, kar vse bo spremenilo ta del v izredno lepo sprehajališče. Računajo, da bi s pomočjo članov Turističnega društva bili stroški za to ureditev minimalni.

V kratkem bo Turistično društvo dobilo tudi avtobus, s katerim bo mogoče prirediti različne izlete, zlasti pa bo dobrodošel za obiske gledališč in koncertov ter raznih drugih prireditvev v Ljubljani, ker se bodo obiskovalci takih prireditvev lahko še isti večer vrnili domov, kar jim zdaj zaradi neurejenih železniških zvez ni mogoče. Pomembna turistična pridobitev bosta tudi dva motorna vlaka, ki jih je dodelila železniška direkcija z domovno postajo v Kranju.

Kranjsko turistično društvo pripravlja tudi več turističnih publikacij. Najpomembnejši bo vsekakor odlični reliefni zemljevid, ki bo obsegal velik del Gorenjske in vsa Slovensko Korosko v podrobni geografski obdelavi ter bo izdelan v ofsetnem tisku in sedmih barvah. Naklada bo 5000 izvodov. Zgodovinski razvoj Kranja, posebnosti mesta ter kraške in daljše izlete bo opisoval »Vodič po Kranju«, ki ga Turistično društvo pripravlja v petih jezikih.

Devet gasilskih društev deluje v občini Venke Lašče

Velike Lašče so znane daleč naokrog kot kulturno središče občine. Pa tudi glede gasilskih organizacij ne zaostajajo, saj imajo na tem področju občine kar devet prostovoljnih gasilskih društev. Skrbi pa nas, kako bi društvom, celo kar sedmim, preskrbeli potrebno orodje. Pet društev je namreč brez vsakega orodja, dve sta pa le zastilo opremljeni. Okrajna gasilska zveza v Kočevju je bila med vojno hudo opuščena, večina gasilskih domov je bilo uničenih. Nekatera društva imajo že del časa vložene prošnje za sečnjo lesa, toda le-te še niso rešene.

Les bi potrebovali za gradnjo gasilskih domov ali pa bi ga prodali in s njim nabavili različno orodje. J. R.

Vlomilci so odnesli blaga v vrednosti nad 300.000 din

Pred nekaj dnevi je bilo vlomljeno v poslovalnico KZ Suhor v Beli krajini. Poslovalnica je dostajevala, da je bilo ob tej priliki ukradenega raznega blaga v vrednosti nad 300.000 dinarjev.

Požrtvovalni gasilec nikdar ne štejejo ur, ki jih žrtvujejo za vaje, da bi laže preprečili požar, kadar izbruhne

BRALECI NAM PIŠEJO

Ali je izterjevanje Kadia Ljubljana res upravičeno

Pod gornjim naslovom je nepodpisani radijski naročnik v dnevniku »Borba-Ljudska pravica« dne 13. 2. 1954 pozval naročnike, na koncu pa še pravnike, da bi povedali svoje mnenje o tej »Radio-zadevi«. Ker je članek napisal nepodpisani naročnik, mu na istega podaja svoje mnenje tudi nepodpisani radijski naročnik-pravnik.

Po mojem mnenju ima pisec članka prav, ko trdi, da so radijski naročniki pogodbene stranke. S tem mnenjem pa se ne strinja Radio Ljubljana, ki trdi, da radijski naročnik ni nobenem pogodbenem razmerju z radijskimi oddajnimi postajami, ker mora sprejeti dekrete, ki jih postavi določeni državni organ. Res je sicer, da mora radijski naročnik, ko prijavlja radijski sprejemnik, sprejeti pogoje za poslušanje radijske postaje, ki jih je določil državni organ. Ob vsaki spremembi prvotno sprejetih pogojev, pa lahko naročnik odpre pogodbo o poslušanju aparata, s čimer odpade tudi plačilo naročnine. Po mojem mnenju radijske postaje tudi po odločbi o zvišanju tarife, ki je izšla konec oktobra 1951 v Ur. L. LR št. 48/51, nimajo pravice zahtevati naročnine, če je naročnik sprejemnik do 7. 11. 1951 odjavil. Če pa tega ni storil, je s tem molče sprejel sprejemne pogoje za poslušanje radijske postaje ter je zato tudi dolžan plačevati zvišano radijsko naročnino. Vsnk spor pa bi odpadel, če bi merodajni državni organ nekaj mesecev poprej seznanil radijske naročnike s tem, da bo naročnina višja; naročniki bi lahko svoje sprejemnike pravočasno odjavili, če ne bi pristali na spremembo pogojev. Če pa je naročnik poravnal naročnino po 60 dni mesečno do konca leta, kakor je to predvideval zadnji odstavek št. 10 pravilnika o posesti radijskih sprejemnikov in plačevanju radijske naročnine za dne 15. 11. 1948, še s tem času na obnovo do tovarni, je prijel enega izmed storilcev, drugi pa so se razbežali.

Vlomilci so se lotili tudi prirodnega skladišča montažne skupine v jeseniški železarni. Ukradli so električni ročni vrtni stroj in drugo orodje v vrednosti okrog 35.000 din.

Dve vlomni tatvini v jeseniški železarni

Dne 21. t. m. v jutranjih urah so zlikovci vlomili v kjučavničarsko delavnico jeseniške železarne, od koder so ukradli razno orodje v vrednosti približno okrog 100.000 dinarjev. Kontrolni organ, ki je bil v tem času na obnovo do tovarni, je prijel enega izmed storilcev, drugi pa so se razbežali.

Vlomilci so se lotili tudi prirodnega skladišča montažne skupine v jeseniški železarni. Ukradli so električni ročni vrtni stroj in drugo orodje v vrednosti okrog 35.000 din.

ZADNJE VEŠT

PO PREVRATU V DAMASKU

Gibanje za Veliko Sirijo

izpodosno generala Šišaklija in mu prekrizalo njegove diktatorske namere

Beirut, 26. febr. (R). Kakor poročajo, vlada v vsej Siriji mir in red. General Hamun je danes novinarjem v Damasku izjavil, da je vojska že pripravljena umakniti se v vojašnice. Cenzuro so spet ukinili. Ponekod je prišlo do demonstracij proti Šišakliju, vendar ni bilo nikakih incidentov.

Šišakli, ki je z oklopnim avtomobilom pribežal v Beirut, je novinarjem dejal, da je podal ostavko, ker ni hotel izzvati prelivanja krvi. Če je njegov umik potreben za sprehod Sirije, se bo z nastalim položajem sprizajnil.

Kakor zatrjujejo, je Šišakli žrtve svoje politike proti združitvi Sirije, Jordanije in Iraka v skupno zvezno državo Veliko Sirijo.

V Londonu so presenečeni in vznemirjeni, ker še ne vedo, kako se bodo razvijali odnosi med Bagdadom, Damaskom in Beirutom.

Tudi izraelski zunanji minister je novinarjem izjavil, da izraelska vlada z vso pozornostjo sledi dogodkom v Siriji. Nasilna sprememba režima v sosedni deželi povzroča izraelski vladi resne skrbi.

Organizirali so jih pod geslom: Ni edinstva brez Nagiba. Tajnik filoeiptske unionistične stranke Hamad je izjavil, da poročilo od odstavitvi Nagiba z ničemer ne opravičuje ta ukrep. Njegova stranka je podpirala politiko združitve z Egiptom, ker je Nagiba smatrala za politika, ki je »nekaj vedel o Sudanu«.

Demonstracije v Sudanu

London, 26. febr. (AFP). Egiptski veleposlanik v Londonu Abdul Rahman Haki je nocoj izjavil, da ostavka generala Nagiba ne bo vplivala na egiptsko zunanjo in notranjo politiko.

Medtem poročajo iz Kartuma, da je prišlo tam do demonstracij

zaradi Nagibovega padca. Organizirali so jih pod geslom: Ni edinstva brez Nagiba. Tajnik filoeiptske unionistične stranke Hamad je izjavil, da poročilo od odstavitvi Nagiba z ničemer ne opravičuje ta ukrep. Njegova stranka je podpirala politiko združitve z Egiptom, ker je Nagiba smatrala za politika, ki je »nekaj vedel o Sudanu«.

Iredentistične znamke

Trst, 26. febr. (Tanjug). V Trstu so spravili v promet nove poštne znamke z geografsko skico Italije, ki obsega tudi vse STO. To so italijanske znamke, ki so v coni A v prometu s pretiskom AMG.

V Trstu je nastalo spricho tega precejšnje nezadovoljstvo, ker je anglo-ameriška vojaška uprava dovolila uporabo takih znamk, ki imajo očitno imperialistični značaj.

Scelba dosegel večino v senatu

Rim, 26. febr. (Tanjug). Scelbova vlada je danes v senatu dosegla zaupnico. 123 senatorjev je glasovalo zanjo, 110 proti njej. Dva senatorja nista glasovala. Za vlado so glasovali demokristjani, socialni demokrati, liberalci, republikanci in del neodvisnih senatorjev, med njimi tudi bivši predsednik republike De Nicola, proti vladi pa informbirojevci.

Nennijski socialisti, monarhisti, neofašisti in skupina levih neodvisnih senatorjev.

Debata se je v glavnem sukala okrog ratifikacije pogodbe o obrambni skupnosti. De Nicola je v svojem govoru dejal, da ne more že zdaj oceniti nove vlade, da pa je dežela utrujena spricho nenehnih kriz in da je treba zato privoliti v Scelbov eksperiment, ko že ni tretje rešitve. Če svoje naloge ne bo izpolnila, bo še zmeraj mogoče spremeniti odnos do nje. De Nicola je aludiral na nove volitve.

Nočne brzovauke

DUNAJ, 26. febr. (AFP). Tu so se danes popoldne sestali visoki komisarji okupacijskih sil. Po berlinski konferenci je bil to prvi njihov sestanek in so na njen potrdili sklep avstrijske vlade, da obnovi diplomatske odnose s Ceylonom.

WASHINGTON, 26. febr. (AFP). Mednarodna banka je odobrila Turčiji posojilo 3,8 milijona dolarjev za izgradnjo njenih luk. To je drugo posojilo, ki ga je Turčija dosegla pri tej banki. Pred dobrimi tremi leti je prejela posojilo 12,5 milijona dolarjev.

WASHINGTON, 26. febr. (AFP). Predsednik nacionalnega komiteja demokratske stranke Mitchell je zavrnil vabilo na neki banket v Chicagu, ker je bil na njem napovedan govor sekretarja McCarthyja. V svojem pismu pravi, da noče sesti k mizi s »slovočkom, ki lažno priča pred milijoni Američanov in ki ljudi po krivem obdoljuje izdajstva«.

ATENE, 26. febr. (R). Rumunska vlada je Grčiji perdiagala obnovo trgovinskih odnosov. Pogajanja naj bi bila v Bukaresti. Grška vlada predloži predloge. Diplomatski in trgovski odnosi z Romunijo so prekinjeni še iz časa druge svetovne vojne.

IZ RAZGOVORA Z MARINOM CETINIČEM

Družbeni plan Hrvatske

Zagreb, 26. febr. Dopisnik »Borbe« je imel razgovor s članom Izvršnega sveta Hrvatske Marinom Cetiničem o republikanskem družbenem planu. Po planu se bo industrijska proizvodnja v Hrvat-

ski v primeri s preteklim letom povečala za 11, proizvodnja blaga za široko potrošnjo za 14, izvoz (predvsem industrijskih proizvodov) pa za 20 odstotkov, tako da bo mogoče na novo zaposliti okrog 16.000 ljudi.

WASHINGTON, 26. febr. (AFP). Vlada je povabila vlade Južne Koreje, Avstralije, Belgije, Kanade, Kolumbije, Etiopije, Grčije, Luksemburške, Nizozemske, Nove Zelandije, Filipinov, Sjava, Turčije in Južnoafriške unije k sodelovanju na konferenci v Zenevi za ureditev korejskega vprašanja. Hkrati so tudi ostale tri vlade velikih sil razposlale vabila k udeležbi na tej konferenci.

Krediti za elektrogospodarstvo

Beograd, 26. febr. (Tanjug). Gospodarski odbor Zveznega sveta je popoldne nadaljeval razpravo o investicijskih kreditih za elektrogospodarstvo. Ponovno je bila potrjena prioriteta te gospodarske panoge, v kateri so nekatera podjetja terjala investicijske kredite, čeprav niso izpolnila pogojev v smislu konkurza. Od-

pomoči bi bilo temu mogoče z odvajanjem sredstev iz amortizacijskega fonda, ki je v ta namen določen na 35 milijard. Preostali amortizacijski fond pa bi bilo treba strogo porabiti v namene, za katere je določen.

Ljudska skupščina Črne gore

Titograd, 26. febr. (Tanjug). Republiška skupščina je danes sprejela skupščinski poslovnik. Izvolila je tudi stalne odbore in komisije. V upravnem je za predsednika Paso Drakič, v volilnem Andre Mugoša. V komisiji za tolmačenje zakonov Djordje Peruničič, v komisiji za ljudske odbore pa Savo Brikič. Skupščina sta bila tudi predložena republikanski plan, proračun za tekoče leto in obračun za preteklo.

KONCERT LJUBLJANSKEGA GODALNEGA KVARTETA

Novo domače komorno delo

Ljubljana, 26. februarja. Leon Pfeifer, Albert Dornel, Vinko Sušteršič, Cenda Sedlčar so začeli tokrat z novim ali vsaj prvokrat izvajanim domačim komornim delom, z 2. godalnim kvartetom Vilka Ukmarja. V perfektni, stogu zvesto prilagojeni izvedbi so predstavili to skladbo. Kompozicijske je rajši konservativna, a ima obilje prikupnih, čvrsto izrisanih tem brez zastajanja in črni stvovanjem, ki ga burkajo gorjupi poudarki, in kaže končno že visoko obvladovanje zvočnosti godalnega kvarteta.

Tudi vse nadaljnje je bilo ugašeno na isti osnovi ton mehke, blažje šole. Stedli je Respighijevo »Sončni zahod«, nekakšna solo kantata za

mezoprosopan in kvartet. Pela je Eina Karlovčeva in rešila nekakšno nalogo, da je ohranila napetost v tej neuvadni, vso pogojenost terjačeli obliki in zasadi. Tournierjevo »Ferie« (Prekludij in ples za harfo in kvartet) pri kateri je bila odlična solistka prof. Jelica Portogarij, je obratno spriče svoje sestave zvočno milavno, drugače pa nepretenciozno detee.

Pri Vitezslavu Novaku (kvartet G-dur, op. 23) smo postuhal spet ali sabel kvartet sam. Dasi je bilo prav tu, v sklepnih točki čutili more, se najhno popuščajni koncentracije, se je njo vendar prepričljivo zakodrali dojem, da je Ljubljanski godalni kvartet sedaj ogromno napredoval, da zorel v solotirj in izrazu, tako da mirno zdrsji primerjavo s podobnimi tujimi ansambli, ki nas kdaj pa kdaj obiščejo. Rafael Ajlec

Iz Novega mesta

Pod okriljem mestne Ljudske univerze je bila v sredo zvečer v polni dvorani Doma ljudske prosvete v Novem mestu proslava 150-letnice prve srbske vataje. Za uvod je igral orkester novomeške garnizije JLA, o zgodovinskem pomenu vstaje pa je govoril prof. Janko Jara, upravnik Dolenjskega muzeja. Z nastopom in ponovnim izvajanjem orkestra je bil zanimiv večer zaključen.

HOKEJ
CSR : ŠVICA 7:1
SZ : FINSKA 7:1
Stockholm, 26. febr. (AFP). V tekmuah za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu je danes CSR premagala Švedsko z rezultatom 7:1 (3:1, 1:0, 3:0). Reprezentanca SZ pa je premagala finsko z rezultatom 7:1 (2:0, 3:1, 2:0).

Veselo kurentovanje za predšolsko, šolsko in vaješko mladino pripravila tudi letos delavno Društvo prijateljev mladih. V ponedeljek 1. marca bo v Domu JLA nastop pustnih šem in tekmovalne za najboljšo masko.

Iz Dolenjskih Toplic
V petek zvečer je 6-tedensko stroje Toplicah zaključek 6-tedenskega stroje kovegna gostinskega tečaja, ki ga je s pomočjo OLG organizirala in vodila Gostinska zbornica Novo mesto. Tečaj je dobro uspel.

Iz Kočevja
V zadnjem tednu so se v Kočevju poročili: Janez Rus, rudar, in Kristina Grisaj, delavka, oba iz Klinje vasi; Mate Milinovič, delavec, in Angelca Pogorelec, namestnica, oba iz Stare cerkve; Ivan Kordiš, delavec, in Margareta Kamberger, delavka, oba iz Konca pri Stari cerkvi; Franc Terbuč, rudar iz Koblarjev, in Zora Lipovac, poljedelka iz Koblarjev; Karel Pintarič, delavec iz Kočevja, in Gizela Nemec, delavka iz Kočevja.

Umrli ni nihče, rodila pa se je ena deklica.

15. februarja se je v našem kraju začel že drugi logarski tečaj, ki je prireja novomeška sekcija gondarstva inženirjev in tehnikov v pomoštva in lesne industrije ob pomoči novomeškega Godnega gospodarstva. Tečaj obiskuje 62 logarjev iz vseh dolinjskih okrajev. Prvi tečaj, ki je bil pred kratkim zaključen, je obiskovalo 60 logarjev iz okrajev Kočevje, Crnomelj in Novo mesto. Na tečajih se logarji pripravljajo na strokovne izpite ter predlojuje obširno snov organizacijsko upravljanja gozdov. Strokovni kovanji logarji bodo Dolenjski, katere zavednost naših logarjev ki se trudijo, da bi na tečajih kar največ pridobili.

SOBOTNA PRILOGA

27. FEBRUARJA 1954

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

ZA LITERARNI NATEČAJ

SLAVKO KUMER

Slepi plesalec

Blizu Berta, tako blizu, da je opazila njegovo vznemirjenost, se je, rahlo slutéča, kaj se v njem dogaja, zopet smehljala Alja.

— Prosim plesalce za pozornost — je zahtevalo skozi zvočnik. — Na vrsti je swing. Izvolite si izbrati plesalko.

Bert, ki mu je bilo osemnajst let, je bil zelo v skrbeh, da ne bi česa zamudil. Komaj nekaj metrov parketa je bil zanj ocean, ki ga je moral zdaj preplavati.

— Zdaj ali nikoli — si je rekel in nagloma vstal. Togo vzravnal je prekoračil razdaljo, se priklonil in zajecjal: — Smem prositi?

Alja je bila Bertovih let. Toda po njenem srcu niso motovila čustva, ki jih ne bi znala obvladati. Njen odgovor je bil le hudomušen nasmech. Z nagajivim pogledom mu je položila roko na ramo in zaplesala z njim.

Sicer je pričakovala, da spet pride ponjo. A že s prvim korakom je Bert zabredel v molk. Potem pa se je obračal po parketu nerodno kakor utopljenec.

Ko sta se zavrtela, se je Bertu obraz še bolj zresnil. Napeto je listal po romanah in pesmih, ki jih je bil prečital, ter skušal ukrasti razburkanim čustvom prikladen izraz. Nesmiselne in votlodoneče besede so mu uhajale kakor slap skozi rešeto.

Naposled mu je kanilo na jezik nekaj primernega. — Strašno je vroče — je spregovoril z muko, ne da bi ji pogledal v oči. Že tisti hip je začutil, da je zinil nekaj smešnega.

Alja se je odmaknila od njega, kot bi se bila zbalala, da ogenj zajame še njo. — Nemara imate vročino? — je dejala s poredno sočustnostjo.

— Morda sem res bolan — je pritrdil Bert in z nogami lovil takt. Priplesala sta mimo orkestra.

V kotu stisnjeni bobnar je Alji pomežiknil in izzivalno udaril po tolkalih. Nenadoma se je privila k Bertu. Nekaj, kar je obvladovalo njegovo telo, ga je primoralo, da je prisluhnil poskočnemu ritmu, ki je počasi otajal njegovo odrevenelost.

Se malo poprej bi bil onemel že ob misli, ki je v hipnem razpoloženju pljusnila iz njega in zdrknila v brezno, katerega se je oklepil z rokami.

— Alja, zelo rad bi te spremil do doma. — Zakaj? Saj se komaj poznava.

Njen hladni odgovor je Bertu zopet vzel sapo. Prepad je bil globlji od videza. Toda pogljal se bo vanj, da si vnovič pridobi dragulj, ki ga je bil lahkomišelnost zalučal preč.

— Ze dolgo vas poznam, Morda... drugič? — je težko izvil iz sebe.

— Saj morate spremljati prijatelja. — In čez čas, čez nekaj naglih obratov je dostavila: — Od kod me pa poznate?

— Saj veste, da mi je pravil o vas... Ne imejte skrbi, da bi se izgubil — je odvrnil in pobegnul s pogledom na plišasti sedež, kjer je negibno sedel njegov prijatelj. Ta je nosil velika črna očala.

Hipoma je orkester utihnil. Pari so znenadno obstali in se razšli. Bert je spremil Aljo na njen prostor in se vrnil k prijatelju, ki je bil zatopljen v svoje misli. Ko je prisedel, mu je ta poklonil prijazen nasmech.

Nobena beseda ni prišla iz Bertovih ust. Bila so zlepljena.

— Menda si zaljubljen? — ga je po dolgem premolku vprašal Kajo.

Berta je zbudilo. Imel je občutek, da Kajo vdira v njegovo zakladnico.

— Izvrstno pleše, nič drugega, Mikaven metulček... Ni čudno... Kaj misliš, da počne?

— Ne morem si misliti. Vem pa, da poprej nisi dišal kot parfumerija.

— Norčuješ se... Slikarski model je.

— Se že dolgo poznata?

— S planin... Mislim reči s kopanja. Sicer pa...

Udarec na gong je raztrgal njun pogovor. Potem je zahropel zvočnik: — Plesali boste tango. Volijo dame.

Naj izbirajo ženske, da Kajo ne bo obsedel — se je pri sebi jezil Bert. Preklete usmiljenjel Bertov pogled je bil uperjen v plesnega učitelja. Nestrpno je čakal, da ga Alja osreči.

Ko pa je vstala in se jima bližala — Bert

je takrat zardel — je Alja takoj zašla v vrtnice tistih čustev, ki pogoltnejo vsako misel. Bert je v hipu pobledele. Videl je, da jo je vrtnec zanesel mimo njega: — Prosim — je dahnila.

Kajo je štel takte in previdno iskal prostora korakom. Prilagajal se je njenim gibom in ugibal, kakšno je bitje, ki ga je čutil ob sebi.

Moral bo nekaj reči, da otiplje njen glas. Morda je grda, mu je šinilo skozi možgane.

Kot bi odstiral nežno svileno tenčico, je rekel boječje:

— Menda ste razočarani. Prvič sem tukaj.

Neumno vprašanje, se je domislil, ko ni dobil odgovora.

Alja se je plaho ozirala po dvorani in napeto prisluškovala.

— Sva sploh že plesala? — je vprašal naravnost. Naj ve, da ne vidi.

Nobenega umika. Trenutek je premišljala, kaj bi odgovorila.

— Ne bom vam ušla. Všeč mi je plesati z vami — se je zabliskalo Kaju v temo.

Kot bi nekaj treščilo vanj, je zgrešil korak. Hipoma so se mu v mrak razlile neštete barve. Predenj so se naplavile oblike in pred njim je zaplesalo telo, ki ga je objemalo. To je ona — Alja. Trenutek kasneje mu je že šinilo v glavo: Zakaj se pretvarja? Ni mogoče, da ga ne bi bila prepoznala. Od nje prihajajo prav takšne vonjave kakor od Berta.

Njegove misli so se zavozljale s čustvi. Alja je dolgo čakala odgovora.

— Tega ne verjamem — je odvrnil zamišljeno.

— Zakaj ne? — je vprašala Alja.

— Ker vas ne vidim. Zato ne morem verjeti.

— Nikomur? In če govori resnico?

— V temi je sumljivo vse, tudi rože... Ali lahko razumete?

— Včasih tudi ne — je odgovorila dvoumno. Potem sta obadva obmolnila. Črna očala so zasenčila modrino njenih oči. Ona je morala odvaliti celo grmado spominov, da bi lahko izbrskala vsaj nekaj majhnega in svetlega, česar še ni pozabila. Kajo je začutil utripanje njenega srca.

Zvoki so polagoma zamirali. Igrala je samo še violina. Ženska pri klavirju se je ozrla v dvorano in začudeno motrila črna očala, v katerih se je lesketal zlat plamen. Potem se je okrenila. Violinist je zaspano odmaknil svoj lok.

Alja je spremila svojega plesalca na njegov prostor. Za hip je obstala pred Bertom, ki je užaljeno povešal oči. Bil je nesrečen, da mu je ušel ples z njo. Ko jo je pogledal izpod čela, ga je osvrknul njen posmech. — Na svidenje — je zazvonkljala potem in se naglo oddaljila.

— Očarljiv metulček — je grenko dejal Bert in metal poglede za gibko postavo, ki je krenila proti garderobi.

— Skoda, da je ne morem videti — je rekel Kajo. Nato je previdno dodal: — Kar prijazno dekletce je.

Bertov obraz se je klavirno spačil. S čeljustmi je cefral neko misel. Potem je bruhnilo iz njega kot plaz:

— Prijazna... Tudi z menoj je bila prijazna... Z vsakim je prijazna... To sodi pač k poklicu... Za model je umetnjakarjem. — Zajel je sapo in nadaljeval s prikrito hudobnostjo: — Meso je, ki se vsakemu ponuja. Vse kaže, da si zdaj na vrsti ti.

Bert je zadel v živo. Izstrelil bo zastrupljeno puščico v črna očala na bledem obrazu, je pomislil.

— Menda ti je povedala svoje ime... Očarljivo ime... ko ga slišiš.

Kajo ga je poslušal kot kip. Potem je Bert nagloma vstal. — Zbogom — je obviselo v zraku. Nato je odšel.

Ne da bi se obotavljal, je Bert odhitel proti garderobi. Alja, ki je pričakovala, da pride za njo, je stala naslonjena ob steno.

— Kaj vse si mu legal? — ga je prijazno vprašala in si popravila pšenični pramen, ki ji je bil zdrknul na čelo.

Njena ljubkost je pomedla njegovo poirtost. — Le to, kar je res.

— In če ni res? — ga je zavrnila hudomušno.

Bert bi bil najrajši pokleknil pred njo na kolena: — Ti veš... da... je zajecjal.

— Če hočeš, da bom vedela, mi moraš povedati.

Nekje je spet staknil pogum: — Rad bi govoril s teboj.

— Saj govoriš!

Proseče je momljaval vanjo: — Mislim... da... Na samem... bo laže...

— Oblecí plašč in me čakaj pri mostu — je rekla. — Pridem takoj po vaji. Povedala mu bom, da si odšel. Upam, da...

— ... Pride sam domov. Ne boj se — ji je hlastno iztrgal iz ust.

Naglo je oblekel plašč, si nataknil še čepico in zaloputnil vrata za seboj.

Alja se je pomirjena vrnila v dvorano. Ujela je rumbo. Stopila je h Kaju in poprosila za ples.

Vsa se je zazibala v njegovem naročju. Ritmi so postali orkan, ki je odgrinjal zastore srca. Morala sta se skrivati za njimi.

Zdavnaj je, kar sva se podila skupaj... Če smo se lovili in je moral biti on slepec, sem mu zavezala oči — je razmišljala Alja.

Kajo bi jo bil najrajši raztrgal. Kot s škarjami v platno je počasi zarezal vanjo:

— Vas lahko nekaj vprašam?

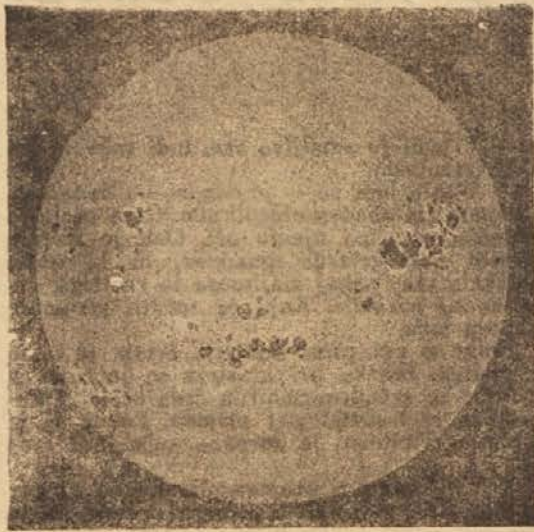
— Čemu, če ničesar ne verjamete?

— Napravil bom izjemo.

— Lepo je to. Zdaj mi pa povejte...

(Nadaljevanje na drugi strani)

Zvezdoslovci se zanimajo za Mednarodna konferenca pravnikov

S
O
N
C
E

V zračne višave bodo spustili velikanski balon z 18 m dolgim daljnogledom

s fizikalnim oddelkom univerze v Cambridgeu, Prof. Powell je rekel, da njegovi sodelavci upajo, da se bo balon dvignil nad naše ozračje, ki je zvezdoslovcem zmeraj delalo toliko težav. Če se bo to posrečilo, bodo zvezdoslovci končno dobili jasne slike obroča okrog Sonca.

»Od več sto slik, ki jih bo kamera posnela, bomo morda dobili kakih šest fotografij, ki nam bodo posredovale potrebne podatke,« je rekel prof. Powell. Z baloni so zvezdoslovci dosegli že lepe uspehe tudi v proučevanju kozmičnih žarkov.

Zvezdoslovci bi radi pojasnili nekatera še nepojasnjena vprašanja v zvezi s Soncem. To bodo poskusili storiti z uporabo balona s premerom 61 m, opremljenega z 18 m dolgim daljnogledom. Balon bodo spustili nad stratosfero. Ta poskus bo napravila letos v maju skupina znanstvenikov pod vodstvom z Nobelovo nagrado odlikovanega predstojnika fizikalnega oddelka bristolske univerze S. Powella. Balon bodo spustili v zračne višave blizu Cardingtona.

Znanstveniki upajo, da se bo dvignil kakih 22.000 m visoko.

Ko bo 21.000 m nad zemljo, bo začel delovati daljnogled s fotografskim aparatom, ki bo napravil po en posnetek v desetisočinki sekunde. Po snemanju pa se bo s padalom spustil nazaj na zemljo.

Ker gre za popolnoma nov poskus, bo najvažnejše vprašanje, ali bo balon inštrumente in druge naprave dvignil tako visoko. Zato bodo

najprej spustili v zrak podoben balon z ustreznim bremenom, da bodo dobili potrebne podatke o višinskih vetrovih in zračnih tokovih. Poskuse so že delali skupaj

Sele zdaj je svetovna javnost zvedela, kako so bivšega sovjetskega ministra za notranje zadeve L. P. Berijo aretirali. Podrobnosti o tem so po skrivnih poteh prišle v Berlin. Poročilo o aretaciji Berije in vloži, ki jo je imela pri tem sovjetska vojska, so potrdili nekateri državljani štirih vzhodnoevropskih dežel, dobro poučeni o razmerah v SZ.

Nekega večera v začetku julija 1953 je bil Berija gost na manjšem sprejemu v poljskem poslanstvu v Moskvi. Med gosti je bilo tudi pet sovjetskih maršalov, med njimi Bulganin, Zukov in

Govorov. Skupaj so spremljali Berijo iz poslopja poslaništva. Malenkov ni prišel na sprejem in Berija je pač mislil, da ga spremljajo maršali, da bi ga počastili kot drugega najuglednejšega politika in državnika SZ.

Berija in njegovi spremljevalci so se odpeljali s tremi avtomobili. Avto, v katerem je sedel Berija, je šofiral v šoferja preoblečen general. Avtomobili so odpeljali proti Berijevemu stanovanju. Še preden je Berija spoznal, kaj se je zgodilo, pa so nenadoma zavili na dvorišče neke kaznilnice, kjer so maršali Berijo izro-

Letos od 8. do 14. avgusta bo v Edinburghu mednarodna konferenca uglednih pravnikov iz 30 dežel. Sklicuje jo mednarodno združenje pravnikov. Udeležili se je bodo tudi predstavniki OZN in drugih mednarodnih ustanov. Tako se bodo drugič sestali pravniki vsega sveta na Škotskem. Prva konferenca je bila tam leta 1901. Na zadnji konferenci v Luzernu predlanskim so bile zastopane Avstrija, Belgija, Kanada, Ciper, Danska, Finska, Francija, Nemčija, Grčija, Italija, Jugoslavija, Holandska, Norveška, Portugalska, Španija, Švedska, Svica, Turčija, Velika Britanija in ZDA.

Tajništvo konference s sedežem v Edinburghu pričakuje tudi letos podoben odziv. Na mednarodni konferenci pravnikov v Luzernu so bili navzoči od mednarodnih organizacij tudi predstavniki Generalnega tajništva OZN, organizacije mednarodnega civilnega le-

talstva, UNESCO, visokega komisarja OZN za vprašanja beguncev in mednarodne trgovske zbornice. Letos bo konferenci predsedoval lord Norman, upokojeni predsednik apelacije najvišje sodne oblasti Velike Britanije — Doma lordov. Mednarodno združenje pravnikov šteje kakih 30.500 članov; njegova naloga je proučevati in pospeševati mednarodno pravo, pripravljati predloge za ureditev pravnih problemov in izenačenje zakonov ter delati za mednarodno sporazumevanje in mir na svetu.

Čudna nesreča na smuških tekmah

Na nedavnih tekmah za hodnonemških smučarjev se je pripetila čudna nesreča.

Nekemu skakalcu sta se med skokom odpeli obe smučki in tako ga vidimo, kako brez njih, seveda primerno presenečen, jadra po zraku. Skok je bil sicer precej visok, toda na srečo je skalec prijal na tla, ne da bi se mu kaj zgodilo.

Berijo so aretirali trije sovjetski maršali

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

— Kako vam je ime?

Za hip je onemela. Potem so se njene ustnice rahlo odprle. Prav potihem je izdala iz grla: — Alja. — Strahoma je lovila odmev na njegovem obrazu.

Črna očala so mirno požirala luč. Kaj je molčal. Bilo je, kakor da se je nekam zatopil...

Otroci se igrajo skrivalnice — je pobliskovalo v njegovem spominu. — Zlatolaso dekletce mu šepne, kam se bo skrilo. Ko se zablešči skozi grmovje, se najprej potuhne... Potem zakriči... Aljaaa... Vidim te... Aljaaa... Ti si...

Hipoma se je spomnil na Berta. Naprodaj meso, mu je rekel malo poprej. Zakaj bi lagal? — je pomislil in prekinil njen molk:

— Slutim, kaj mislite.

— Mislim na... vas.

— To je morda res. In zakaj?

— Slikam. Rada bi vas naslikala.

— Ali je vredno? — In čez čas: — Lahko, če... Brž je obglavil svojo misel.

— Zopet uganka? — Sukala se bo okrog Berta, je pomislila Alja.

— Da.

Njegov odgovor jo je razočaral. Badovedno je vprašala: — Je težka?

— Pomagal vam bom — je suho odvrnil Kajo. Sam je iskal pomoči.

Dal bi življenje, da bi zdaj spregledal, si je dejal. Slepota mu je kljuvala v srcu. Iz njega so drli spomini in mu zanašali misli v čas, ko je še videl.

V majčici teka po travniku... Na verandi nasproti frfotajo pšenični lasje... Med nogami skače žoga... Zmerom je vesel, kadar komu zleti čez plot... Dekletce z verande steče ponjo... Potem jo vrže nazaj... Vse rože boš polomil — ga pokara... In žoga poskakuje dalje...

Pri plesu sta se tesno dotikala. Med njima se je razpenjala nevidna zavesa. Alje se je hipoma polastil strah, kot bi se bila bala zgrabiti za bodalo.

Orkester je prenehal igrati. — Današnja vaja je končana — je zasopel plesni učitelj skozi zvočnik.

— Pozabila sem povedati poprej... Bert je odšel.

Kajo se je zdrznil. — Ničesar ni rekel — je odvrnil presenečeno.

— Spremila vas bom do doma — ga je potolažila Alja. Popeljala ga je h garderobi in mu pomagala obleči plašč.

— Sta prijatelj z Bertom? — ga je vprašala, ko sta odhajala.

— Pomaga mi pri učenju. Rad kaj zasluži.

— Zdi se mi...

— Včasih je čuden... Danes na primer... — Kaj pa najina uganka? je zaokrenila pogovor.

Šla sta mimo parka ob vodi. Kajo je koval misli in molče brusil besede.

— Tu je klop. Rada bi se za nekaj hipov usedla. Morda jo bom laže rešila.

Primaknil se je k njej. — Nisem pozabil, — je rekel s poudarkom.

Na nebu so žarele zvezde. Alja je razločila poteze na njegovem obrazu. Kako se je spreminil — je pomislila. Tisti štirinajstletni deček, kakršen je bil takrat... ko je žoga padla med vrtnice... Ona pa... je morala prinesiti očetu šivanko, ki jo je zabodel v usnje... In listek... ki ga je napisala in skrila v žogo: »Teci stokrat okoli travnika, pa boš dobil poljub...« Sonce je neusmiljeno cvrlo... In tekel je kot blazen... Dokler se ni ves upehan sesedel. Ona pa se je dalje sončila na verandi in se mu smejala, smejala... smejala do solz. Potem se ji je znenada zavrtelo pred očmi.

— Vas muči uganka? — je prebodel Kajo njen molk.

— Najprej jo moram slišati. Povejte jo!

— Saj jo poznaš! — se je vsulo iz njega. Smejala se je prav tako kakor ti.

Njen smeh reže srce, je pomislil, sedaj — kot takrat... ko ga je žalil do smrti... Pot je

Delo tolmačev je naporno in važno

Uspeh mednarodnih konferenc in kongresov je večkrat odvisen tudi od njihove sposobnosti

V letniku »Union of International Association« za leto 1952 je naštetih nad 950 mednarodnih organizacij, ki imajo najmanj enkrat na leto konference. Ali ima človeštvo kaj od teh konferenc, je drugo vprašanje. Bile pa bi izključene, da ni na razpolago tolmačev, tako dobro podkovanih v raznih jezikih, da lahko govore in resolucije kar sproti prevajajo. Prej je bilo to mnogo preprosteje, Mednarodnih konferenc, sestankov in kongresov je bilo razmeroma malo. Narodi so govorili prek svojih predstavnikov, toda bolj redko. In morda so se prav zato bolje razumeli, kolikor so sploh prišli do besede. Na konferencah so se zbrali poklicni diplomati, ki so z redkimi izjemami govorili francoski. Francoščina je bila jezik mednarodnega sporazumevanja.

Zdaj je drugače. Znanje francoščine udeležencem na mednarodnih konferencah ne zadostuje več. Zdaj se zbirajo na konferencah predstavniki narodov, ki govorijo večidel samo svoj materin jezik. Zato so potrebni tolmači. Potreba po njih je čedalje večja. In od njih tudi čedalje več zahtevajo, saj je večkrat prav od tolmačev odvisno, ali se konferenca zavleče ali ne.

Poklic in delo tolmačev ni lahko. Tako imenovani »šepetajoči tolmači«, ki so prej stali za predstavniki posameznih dežel, in jim sproti šepetalj na uho, kaj drugi govorijo, so zdaj zelo redki. Zdaj mora tolmač prevajati govore v tujem jeziku za širši krog. Prej ni bilo važno, ali je široka javnost ve-

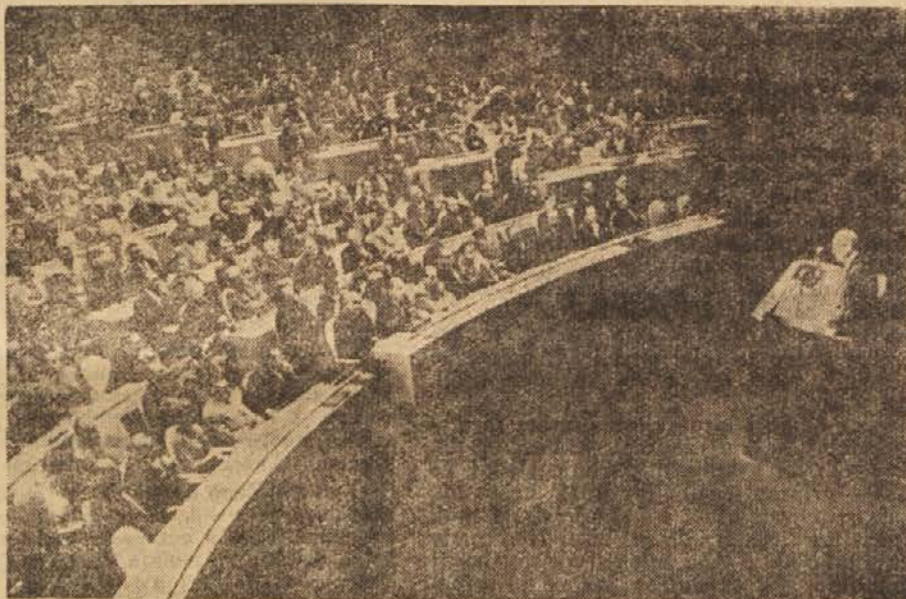
dela, kaj na konferencah obravnavajo ali ne, zdaj pa je krog ljudi, ki se zanimajo za dogodke po svetu, že zelo velik in hitro narašča. To pa nalaga tolmačem čedalje večje naloge.

V bivšem Društvu narodov so uporabljali še zastarelo metodo. Govornik je večkrat nehal govoriti, da je tolmaču omogočil prevesti njegove besede v druge jezike. Ali pa si je tolmač govor beležil in ga na koncu prevedel v celoti. To je bilo tako imenovano konsektivno tolmačenje ali prevajanje. Zdaj je prevajanje večinoma simultano, to se pravi, da govori tolmač hkrati z govornikom. Za to je potrebna posebna aparatúra, montirana v sejni dvorani stalno ali pa od primera do primera. To metodo so upora-

bili prvič pri Mednarodnem uradu za delo v Ženevi, pozneje pa tudi na velikem procesu v Nürnbergu. Težko je reči, katera teh metod je boljše. Vsaka ima svoje prednosti, pa tudi svoje slabosti.

Zagovornikom prve metode se zdi važnejša vsebina govora, govornikova osebnost zanje ni važna. Tolmač, ki prevaja po tej metodi, potrebuje mnogo časa. Njegova prednost pa je, da se original in prevod natanko ujemata. Chamberlain je bil v Društvu narodov zelo kritičen in strog opazovalec tolmačev. Večkrat se je zgodilo, da je prevod prekinil ali izpopolnil. Ko je Eden spomladi 1952 govoril na konferenci zunanjih ministrov v Bonnu, si je prizadeval govoriti toplo in pri-

srčno. Tolmač pa ni znal prevajati tako, da bi posredoval poslušalcem tudi toploto in prisrčnost njegovega govora. Eden je bil razočaran. »Oh, ta človek ubija moj govor,« je zamrmral predse. Uspeh mednarodnih kongresov je večkrat odvisen tudi od sposobnosti tolmačev. Kaj pomaga še tako lep in učinkovit govor, če pa ga prevajalec popači in smiselno pokvari! Tolmač mora biti temeljito podkovan ne samo v jezikih, iz katerih prevaja, marveč tudi v politiki, gospodarstvu, zgodovini in kulturi tujih narodov. Imeti mora izvrsten spomin, biti mora zmeraj sposoben, da vse hitro dojame in razume. Hkrati pa mora biti sam dober govornik in njegov čut za jezikovne posebnosti mora biti zelo razvit.

Predsednik ZDA Eisenhower govori pred Generalno skupščino OZN

MALI LEKSIKON

Vprašanja:

Kaj je sončna konstanta?

Kateri dogodek v zgodovini je znan z imenom »boksarska ostaja«?

Kaj je menil Marx o plošči in nalogah znanstvenikov?

Odgovori:

Količina toplote, ki jo dobi vsak centimeter površine Zemlje v minuti, imenujemo sončna (solarna) konstanta. V površnih plasteh našega ozračja greje ta toliko, da bi lahko en gram vode segreti v minuti na 200 stopinj Celzija, do površine Zemlje pa se izgubi kar 20% sončne toplote. Količina energije, ki jo dobiva Zemlja od Sonca je tako ogromna (365 bilijonov ks), da bi zadostoval le neznan del, pa bi bile krite vse tehnične potrebe na Zemlji.

Kruto ravnanje tujih imperialistov, ki so konec XIX. stoletja preplavili Kitajsko, je povzročilo mržnjo kitajskega naroda nasproti vsem tujcem. Ker niso mogli prenašati neznoznih razmer, so se Kitajci leta 1900 uprli tujim osvajalcem. Vstajo je organizirala tajna organizacija »Ihočuans«, kar pomeni »pest v imenu miru in pravice«. Uporniki pa so se imenovali »boksarji«. Cilj vstaje je bil nagnati tuje iz dežele in preprečiti zgraditev železnic, po katerih bi šle kitajske surovine v tujino. Uporniki so v začetku sicer dosegli nekaj uspehov, toda ob pomoči tujih kapitalistov je domača reakcija vstajo kmalu zatrla. Tudi kapitalisti so poslali proti kitajskemu ljudstvu čete, oborožene z najmodernejšim orožjem, vsem ko so se Kitajci borili tako rekoč golih rok.

Znanost ne sme biti osebno uživanje: tisti, ki so tako srečni, da se lahko posvetijo znanstvenemu delu, morajo biti človeštvu, je čisto rekel Karl Marx, kakor pripoveduje njegov dober prijatelj in so delavec Paul Lafargue. Po Marxovem mnenju znanost ne deluje od javne znanstveni delavec bi moral pridno sodelovati v političnem in družbenem življenju svoje dobe.

hil curkoma z njega... Vroč kot razbeljena peč se je vrgel v sod, napolnjen z deževnico. Rad bi bil umrl. A ni se zgodilo, kar si je bil želel... Pod sodom pa je bilo že dolgo nekaj skrivano... Nekaj grozotnega... Nekaj, kar je vzbujalo njemu in drugim otrokom strah... Nekaj, česar se nihče ni upal dotakniti... Tisti hip pa se ni mogel upreti. Zagrabil je tisti kos železa in ga zalučal. Granata, ki so jo bili morda zavrgli Lah, se je razletela. Zagrmelo je... Iz nje je švignil ogenj in mu bliskoma obližnil oči. Nazadnje so videle njo, ki je stala na verandi in se mu smejala v obraz... — Zdaj pa molči, ker sem slep, je pomislil.

Nenadoma je spregovoril: — Zaradi njenega smeha sem izgubil vid. Ali veš, kako ji je bilo ime?

Dolg molk. Potem je pritaženo odgovorila: — Morda...

— Se česa spominjaš?

— Morda ji je bilo ime Alja... kot meni.

— Vedel sem, da si ti — so se zastarmela vanjo črna očala. Alja je osupnila.

— To nisem jaz... Kakšno naključje, — je zajela kot ranjena.

Hipoma pa je njen strah izginil. V mislih je objela Kajo in ga poljubila. Pozabila je tiste, ki jo požirajo z očmi. Ta trenutek je dragocen, je pomislila. Povesila je trepalnice.

Slep je in me vidi, kot sem bila — je ključalo v njej. Nihče drug me ne vidi več takšne.

Za hip je zaplavala nad sabo. Ko je spet odprla oči, so sanje na mah utonile. Poleg nje je nepremično sedel Kajo. Se vedno je strmel na verando. Spet je zalučal železo.

— Bolje bi bilo, da bi te bil takrat ubil — je rekel.

Alja je s težavo dušila solze. Potem je nenadoma planila v jok.

Znenada je skoraj ukazal: — Pojdiva!

Stopala sta drug ob drugem, ne da bi se bila enkrat samkrat dotaknila. Alja se je opotekala kot pijanec. Kajo ni spregovoril z njo nobene besede.

Ko sta se ustavila pred hišo, je med vrtnimi vratji hušknila senca.

Bil je Bert. Vedel je, da Kajo ne bo prišel sam.

Ko ga je Alja zagledala, se je stresla po vsem telesu. Morala se je oprijeti slepčeve roke. Senca se ju je dotikala.

Nenadoma se je Kajo domislil: Ne bo več tajila.

— Menda si jasnovidna, Alja?

— Kajo, zakaj me vprašuješ to?

— Ker si vedela, kje sem doma.

— Mogoče, da — — —

— Se nisi pozabila, kje si mi zavezala oči.

Priznaj!

— Kajo —. Po licih so ji tekale solze. Bert je zadrževal dih.

— In kdaj me boš slikala?

Senca je molče grozila: — Jaz sem samo... Molk.

— Model... naprodaj meso, mi je pravil Bert — je spet spregovoril Kajo.

Aljo je zvižal jok: Kajo, odpusti! Zakaj me mučiš? Daj mi poljub za slovo.

Vnovič je zaihtela in se vsesala v ustnice, ki so se odmikale.

— Lahko noč — je v solzah zahlipala Alja in čakala odgovora. Dobiti ga mora.

Prav tedaj, ko je Kajo stopil proti vratom, pa je Bert zakričal:

— Lahkoo nooč! — Glas mu je drhtel od strahu.

Kajo je obstal, kot bi treščilo vanj. Potem je z omahujočim korakom zakrilil v temo. Alja se je odtrgala in zbežala v noč.

Zdaj je Kajo na stopnišču... Lahko se še ubije — je pomislil Bert in nepremično strmel za postavo, ki se je izgubljala v temi. Le za hip je v luči na vogalu še zableščal zlati plamen.

Ko je nato Bert ugledal na cesti svojo senco, ga je oblila zona. Za hip je stal kot odrevenel. Potem so samo njegovi nagli koraki zazveneli po trdem tlaku.

Bila je noč in tišina.

ANTON CEHOV

Obrekovanje

Lepopisec Sergej Kapitonovič Ahinejev je praznovolno poroko svoje hčere Natalje s profesorjem zgodovine in zemljepisa Ivanom Petrovičem Lošadinom. Vse je šlo kakor po maslu. V dvorani so prepevali, igrali in plesali.

Bilo je natanko popolnoči, ko je odšel gostitelj Ahinejev v kuhinjo pogledat, ali je za slavnostno pojedino že vse pripravljeno. Kuhinja je bila od tal do stropa polna pare, sestavljene iz vonja po pečenih goseh, racah in mnogih drugih dobrotah. Na dveh mizah so bile v umetniškem neredu razpostavljene začetne jedi in pijače. Med mizami se je poslovno sukala kuharica Marfa, ženska rdečih lic s prepasanim dvojnimi trebuhom.

»Pokaži mi no jesetra, draga moja!« je dejal Ahinejev, si pomel roke in obližnil usta. »Ta vonj, te dišavel! Kar pri priči bi pojedel vso kuhinjol! No, pokaži mi jesetra!«

Marfa je stopila k eni izmed klopi in previdno dvignila masten časopisni papir. Pod njim je počival v velikanski skledi zajeten jeseter v aspiku, pestro garniran s kaprami, majonezo in korenčkom. »Ah!« je vzkliknil Ahinejev, ko je zagledal jesetra. Sklonil se je in iz ust se mu je izvil glas nenamazanega kolesa. Čez nekaj časa je tlesnil s prsti in še enkrat cmoknil.

»Ha! To je bil poljub, da malo takih! S kom se pa poljubljaš, Marfuška?« je zadonel glas iz sosednje sobe. In že se je prikazala na pragu kratko ostrizena glava pomožnega učitelja Vanjkin. »Kdo pa je pri tebi? Ah — ah — aha... tako... tako... zelo me veselil Sergej Kapitonovič! Glej no, glej — zdaj zdaj bo ded! In človek ga najde na samem z ženskole!«

»Saj je sploh nisem poljubil,« je zajecjal Ahinejev v zadregi. »Kaj ti pa pride na misel, osel? Saj sem samo... takole... zacmokal z ustnicami v pričakovanju... mastnega grizljaja, užitka... Ob pogledu na jesetra...«

»Kar govori, kdo ti pa verjame!« Vanjkin se je široko zarežal in izgnil za vrati.

Ahinejev je zardel. Vražja strelal je pomislil, zdaj pojde ta falot med ljudi in me bo obrekoval. V vsem mestu me bo onemogočil, ta cigan grdi!

Ahinejev se je popraskal za ušesom in stopil, še zmeraj v hudi zadregi, k Pasdequoin. »Pravkar sem bil v kuhinji, da bi pogledal, če je večerja pripravljena,« je dejal Francozu. »Vem, da radi jeste ribe,« v kuhinji, dragi moj, je pripravljen jeseter, da si boste vse prste obližali. He-he-he... Da, mimogrede... skoraj bi bil pozabil... V kuhinji... hm, se je pripetila s tem jesetrom zabavna zadeva... Pridem v kuhinjo, da bi si ogledal dobrote... ogledujem jesetra in od zadovoljstva ob pogledu na to pikantnost... zacmokam z ustnicami... cmok! In v naslednjem trenutku vam pride ta butec, ta Vanjkin in pravi... hahaha... in pravi: »Aaah... tu se torej poljubujete?« Z Micko, pomislite, s kuharico! Kaj vse pride takšnemu tepcu na misel! Saj ima ta babura obraz ko razpraskana mačka. In pomislite... z njo naj bi se poljubljal! Komičen cepec!«

»Kdo je komičen cepec?« je vprašal Taranulov in pristopil k njima.

»No, ta Vanjkin! Pridem torej v kuhinjo...« In tako naprej. Približno čez pol ure so že vsi gostje poznali zgodbo o jesetru in Vanjkinu. Zdaj naj pa kar pripovedujel je pomislil Ahinejev in si pomel roke. Kar naj pripovedujel! Komaj bo začel, pa mu takoj poreko: Nehaj no, butec neumni, vezati te otrobe! Saj že vse vemol!

Ahinejev se je tako zelo pomiril, da je od veselja popil štiri šilca žganja več, kakor mu je velevala potreba. Po večerji je pospremil mlada poročena in tudi sam legel k počitku. Spal je ko nedolžen dojenček in drugi dan se zgodbe z jesetrom sploh ni več spominjal. Toda človek nikoli ne ve, kaj ga čaka. Zlobni jezik je opravil svoje zlobno delo in Ahinejevu zvijsača ni nič pomagala. Natanko čez teden dni, v sredo po tretji šolski uri, ko je stal sredi profesorske sobe ter na dolgo in široko govoril o pregrešnih nagnjenjih dijaka Visekina, je pristopil k njemu ravnatelj in ga potegnil stran.

»Nekaj vam moram povedati, Sergej Kapitonovič,« je začel ravnatelj. »Oprostite mi morate... saj ni, da bi se vmešaval v to, vendar pa vam moram povedati... dolžnost mi naha-ga... Glejte, ljudje govore, da ste imeli raz-merje s tisto... no, s tisto kuharico... To ni

ROBERT HARRER

Nekaj za oprijeti

Na modernih umetniških razstavah se človek ne spozna tako lahko. Stojiš pred slikami, ki te lahko zbegajo še bolj, kakor hude sanje po obilni večerji. Z barvami še nekako gre: rdeče je rdeče, modro modro itd. Toda za umetniški užitek je to premalo. Česa naj se človek oprime?

V avtobusu so potnikom, ki ne dobe sedeža, na razpolgo jermena, ki se jih lahko med vožnjo oprimejo. Tako v avtobusih preprečijo, da potniki na ovinkih ne padajo drug čez drugega.

Tudi moderne slikarske razstave bi morale imeti nekaj podobnega. Seveda, na razstavah jermena ne pomagajo, če se jih gledalec oprime, ko je že tako zmešan, da se opoteka ali da je v nevarnosti, da se zdaj zdaj zgrudil. Navsezadnje umetniške razstave niso avtobusi.

Deset surrealističnih slikarjev, ki so bili sicer videti čisto realni, si je belilo tisto, s čimer so redki obiskovalci razstave majali, ko so stali pred slikami. Eden izmed slikarjev je menil:

»Nekaj moramo storiti, da bomo ljudem olajšali užitek ob naših slikah.«

»Da jim ga bomo omogočili!« je pripomnil razločneje drugi.

»Kaj če bi poskusili s katalogom, v katerem bi navedli naslove naših slik?«

»Kataloga nihče ne kupi!«

»Zgrabimo bika za roge! Nalepimo pod vsako sliko listek z napisom, kaj slika pomeni! No? Mar ni to Kolumbovo jajce?«

»Da, toda zelo staro!«

Naposled so se sporazumeli, da bodo napravili poskus.

Toda tako preprosta zadeva ni bila; kar so namreč posamezni slikarji predlagali za napise k svojim slikam, je zmešnjavo samo še povečalo. Bili so napisali: »Zelena nit«, »Večni nič«, »Razvalina« itd.

Zdaj so redki obiskovalci še bolj majali z glavami... Iskali so nit, razvalino, nič. Vsega tega na slikah niso našli.

Tedaj pa je prišel na razstavo deček in dejal čuvaju:

»Oče, takoj moraš priti v šolo. Moj razrednik

moja stvar, toda... saj lahko živite z njo, lahko jo poljubljate... delajte, kar hočete, toda, prosim vas, ne tako javno! Nujno vas prosim. Ne pozabite: vzgojitelj ste!«

Ahinejeva je spreletela zona in je kar zazijal. Zdelo se mu je, da ga je pičil hkrati cel ulj čebel in da so ga polili s kropom. S takšnim občutkom se je napotil domov. Sel je in zdelo se mu je, da se vse mesto ozira za njim, ko da je namazan s katranom. Doma ga je čakala nova nezgoda.

»Zakaj pa ne ješ?« ga je vprašala pri kosilu žena. »Kaj ti pa roji po glavi? Najbrž tvoja ljubavna zgodba. Po Marfuški si zahrepenel, je-li? Vse vem! Dobri ljudje so mi odprli oči! Tihi... barbari!«

In prisolila mu je krepko zaušnico. Ahinejev je vstal izza mize in opotekaje se odšel, komaj čuteč tla pod nogami, kar brez klobuka in plašča k Vanjkinu.

»Lopov!« ga je nahrnil. »Kaj sem ti pa storil, da si me tako oblatil? Zakaj me tako obrekuješ?«

»Jaz da bi vas obrekoval? Kaj vam pa pride na misel?«

»Kdo pa je čakal o meni, da se poljubljam z Marijo? Mar nisi storil tega ti? Mar me nisi ti opravljal, falot?«

Vanjkin je mežikal in vse mišice njegovega obraza so drgetale. Ozrl se je na sveto podobo, rekoč: »Bog me kaznuj! Oči naj mi izteko, pri priči naj se zgrudim, če sem črhnil le besedico čez vas! Brez krste in spovedi naj me pokopljejo! Ko bi bil storil kaj takšnega, bi bila klera zame premila kazen!«

Vanjkinova odkritosrčnost je bila nedvomna. Bilo je očitno, da Vanjkin ni čakal. Kdo pa je potemtakem? Kdo? je razmišljal Ahinejev, preštel v mislih vse svoje znanee in se potrkal na prsi. Kdo neki?

Da, kdo? — Morda pa vi veste?

hoče govoriti s teboj. Jaz pa bom ta čas pazil tu, da ne bi kdo kake slike ukradel.«

»Vse mi lahko ukradejo!« je zamrmral čuvaj in odšel.

Na razstavi ni bilo nobenega obiskovalca. Deček je radovedno opazoval samevajoče slike. Potem je smeje zamenjal pod slikami nalepljene listke. »Zelena nit« je prišla pod »Večni nič«, »Razvalina ponoči« se je imenovala zdaj »Vzorni otroški smeh« itd.

Popoldne je prišlo nekaj obiskovalcev. In ti so slike razumeli. Vsak je rekel, da naposled nekaj slike predstavljajo.

»Lepa slika, ta Zelena nit, mar ne?«

»Da! Tudi Vzorni otroški smeh je lepa predvsem pa razumljiva slika.«

Tako je posredoval otrok v svoji razposajenosti surrealističnim slikam realnost. Moderni slikarji! Učite se od otroka, učite se od igre in od naključja!

...Otrok, igra in naključje so — da zaključimo z avtobusno prisposobo — jermena, ki se jih človek lahko oprime, da ne pade. In sicer ne le v moderni, hipermodernej umetnosti. Človek zmeraj in povsod potrebuje nekaj za oprijeti.